

Nr 57.

Bevillningsutskottets betänkande angående beräkning av bevillningarna för budgetåret 1954/55, m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

Jämlikt § 40 riksdagsordningen avger bevillningsutskottet härmed förslag till beräkning av de särskilda bevillningarnas belopp för budgetåret 1954/55 vid tillämpning av gällande eller vid innevarande års riksdag fastställda grunder.

På sätt framgår av det vid årets statsverksproposition fogade utdraget av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 4 januari 1954 (Bilaga 1 till statsverkspropositionen 1954: Inkomster å driftbudgeten) har chefen för finansdepartementet nämnda dag underställt Kungl. Maj:ts prövning finansplan och beräkning av inkomster å driftbudgeten för budgetåret 1954/55 jämte därmed sammanhängande frågor. Departementschefen har därvid anmält riksräkenskapsverkets skrivelse den 9 december 1953 med inkomstberäkning för nämnda budgetår.

I en den 9 april 1954 dagtecknad proposition nr 215 angående komplettering av riksstatsförslaget för budgetåret 1954/55, m. m. har Kungl. Maj:t framlagt förslag angående grunderna för uttagande av preliminär skatt för inkomst under samma budgetår m. m. Kungl. Maj:t har därvid föreslagit riksdagen bl. a. att besluta, att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för hela budgetåret 1954/55 med 110 procent av grundbeloppet.

Propositionen nr 215 har, såvitt angår berörda procenttal, hänvisats till bevillningsutskottet.

Till utskottets behandling har hänvisats de i anledning av proposition nr 215 väckta likalydande motionerna I: 551 av herr *Ewerlöf* och II: 703 av herr *Hjalmarson*, vari hemställts, att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 215 måtte, under uttalande av att en statlig budgetpolitik enligt i motionerna angivna riktlinjer bort och bör föras, besluta, att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall vad angår senare hälften av budgetåret 1954/55 ingå i preliminär skatt med 100 procent av grundbeloppet.

Till behandling i detta sammanhang har utskottet jämväl upptagit följande vid riksdagens början väckta motioner, nämligen

A) de likalydande motionerna I: 30 av herr *Gustaf Elofsson* m. fl. samt II: 44 av herrar *Johansson* i Norrfors och *Persson* i Norrby, vari hemstälts, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning och förslag angående avskaffande av kvarlåtenskapsskatten och eventuellt, om så bedöms nödvändigt som kompensation härför, en skärpning av arvsskatten på större förmögenheter»;

B) de likalydande motionerna I: 214 av herr *Ohlon* m. fl. och II: 279 av herr *Ohlin* m. fl., vari hemstälts, »att riksdagen måtte

1. besluta att uttagningsprocenten vid den statliga inkomstskatten skall sänkas från 110 till 100;

2. i skrivelse till Kungl. Maj:t dels anhålla om en utredning rörande en speciell framtida skattesänkning för de inkomsttagargrupper, som genom inflationen fått sitt reella skattetryck särskilt starkt höjt, dels hemställa om en prognos rörande de närmaste årens automatiska inkomststegringar för statskassan, som kan ställas vid sidan av de nyligen utförda beräkningarna rörande de automatiska utgiftsstegringarna i syfte att bereda väg för en fortsatt skattesänkingspolitik som även omfattar övriga här berörda skatte-reformer»;

C) de likalydande motionerna I: 215 av herr *Ohlon* m. fl. och II: 280 av herr *Ohlin* m. fl., vari hemstälts, »att riksdagen måtte dels besluta att kvarlåtenskapsskatten avskaffas från utgången av innevarande budgetår samt dels i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en snabbutredning om en moderat höjning av arvslotsbeskattningen samt framläggande för riksdagen om möjligt under vårsessionen av de förslag utredningen kan föranleda»;

D) de likalydande motionerna I: 332 av herr *Ewerlöf* m. fl. och II: 281 av herr *Hjalmarson* m. fl., vari hemstälts, »att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

förordning om upphävande av förordningen den 26 juli 1947 (nr 581) om kvarlåtenskapsskatt.

Härigenom förordnas, att förordningen den 26 juli 1947 om kvarlåtenskapsskatt (nr 581) skall upphöra att gälla med utgången av juni månad 1954.»;

E) motionen I: 32 av herr *Ola Persson* m. fl., vari hemstälts, att riksdagen måtte besluta, att den statliga inkomstskatten för svenska aktiebolag m. fl. skall höjas från 40 till 50 procent av den beskattningsbara inkomsten, och i anledning härav antaga följande

Förslag

till

förordning om ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt.

Härigenom förordnas att 10 § mom. 2 a) i förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skall erhålla följande ändrade lydelse:

10 §.

2 mom. Den statliga inkomstskatten utgör:

a) för svenska aktiebolag, svenska försäkringsanstalter som icke äro aktiebolag samt sådana utländska juridiska personer som ej beskattas enligt 1 mom.:

50 procent av den beskattningsbara inkomsten, i den mån skatten icke skall beräknas enligt c) här nedan;

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1955.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet hänvisa till motionerna I: 30, I: 32, II: 279—281 och II: 703.

Statsverkspropositionen.

I det i statsverkspropositionen intagna förslaget till beräkning av inkomsterna å driftbudgeten under budgetåret 1954/55 är bevillningarna i överensstämmelse med departementschefens förslag beräknade till följande belopp:

	Kronor	Kronor
Skatt å inkomst, förmögenhet och rörelse:		
Skatt å inkomst och förmögenhet m. m.	4 350 000 000	
Kupongskatt	6 000 000	
Utskiftningsskatt och ersättningsskatt	1 000 000	
Skogsvårdsavgifter	7 800 000	
Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter	650 000	
Arvslottsskatt, gåvoskatt och kvarlåtenskaps-skatt	70 000 000	
Lotterivinstskatt	45 000 000	
Omsättnings- och expeditiönsstämplar m. m.	60 000 000	4 540 450 000
Automobilskattemedel:		
Fordonsskatt	225 000 000	
Bensinskatt	440 000 000	665 000 000

	Kronor	Kronor
Tullar och acciser:		
Tullmedel	400 000 000	
Varuskatt	185 000 000	
Införelavgift och accis å fettvaror m. m. ..	53 000 000	
Skatt å kaffe	17 000 000	
Tobaksskatt	675 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av partihandelsbolag	12 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av detaljhandelsbolag	35 000 000	
Omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker	770 000 000	
Omsättnings- och utskänkningsskatt å vin ..	55 000 000	
Maldrycksskatt	85 000 000	
Skatt å läskedrycker	40 000 000	
Statlig nöjesskatt	60 000 000	
Skatt å elektrisk kraft	35 000 000	2 422 000 000
Postverket (överskott)		10 000 000

Beträffande riksstatsförslagets inkomstsida och beräkningen av de särskilda inkomstitlarna har departementschefen i statsverkspropositionen lämnat följande redogörelse:

Skatt å inkomst, förmögenhet och rörelse. Riksräkenskapsverket har beträffande inkomstiteln skatt å inkomst och förmögenhet m. m. verkställt beräkning av inkomsterna för såväl budgetåret 1953/54 som 1954/55.

Ämbetsverket har därvid med utgångspunkt från taxeringsutfallet i fråga om verksamhetsåret 1952 haft att uppskatta inkomstutvecklingen under verksamhetsåren 1953 och 1954 samt under de första månaderna av år 1955. I fråga om skatteunderlagets utveckling gör riksräkenskapsverket följande antaganden, varvid särskilda kalkyler gjorts för å ena sidan fysiska personer och med dem likställda och å andra sidan aktiebolag.

Vad först gäller fysiska personer framhåller riksräkenskapsverket, att inkomst av tjänst eller tillfällig förvärvsverksamhet, som representerar $\frac{4}{5}$ av de fysiska personernas nettoinkomst, under verksamhetsåret 1952 stigit med 16,6 procent i jämförelse med nästföregående år. Möjligheterna för en bedömning av utvecklingen under år 1953 angives ännu vara begränsade. Ämbetsverket anser emellertid, att lönenivån år 1953 för industriarbetare (genomsnittlig timförtjänst) kan beräknas komma att ligga 2 å 3 procent över genomsnittet för år 1952. För övriga grupper löntagare finner verket sig kunna räkna med en stegring av samma storleksordning. Med hänsyn till att något skäl att räkna med mera betydelsefulla sysselsättningsförändringar icke finnes, kommer ämbetsverket fram till en sannolik sam-

manlagd ökning av inkomst av tjänst med 2 å 3 procent från år 1952 till 1953. I fråga om inkomstutvecklingen för fysiska personer under år 1954 framhåller riksräkenskapsverket, att denna icke torde komma att visa några mera betydande olikheter i jämförelse med år 1953. Detta antagande sammanhänger med de allmänna förutsättningar beträffande den samhällsekonomiska utvecklingen under år 1954, som riksräkenskapsverket ansett sig böra lägga till grund för beräkningen av statsverkets inkomster under innevarande och nästföljande budgetår. Även om det icke kan bortses från risken av utifrån kommande störningar, vilka i första hand skulle drabba de svenska exportnäringarna, synes dock enligt ämbetsverkets mening tendenserna inom den svenska ekonomin för närvarande närmast peka på en stabil utveckling med i stort sett oförändrad prisnivå samt någon stegring av produktion och konsumtion totalt sett. Ämbetsverket betonar, att det svenska näringslivets starka beroende av utvecklingen utomlands dock talar för en relativt försiktig bedömning av utvecklingen av underlaget för statsinkomsterna. När det gäller inkomst av tjänst konstaterar verket till en början, att enligt tillgängliga uppgifter en mindre glidning uppåt av lönenivån inträffat under år 1953, varigenom denna vid ingången till år 1954 något överstiger den för år 1953 genomsnittliga. Även under år 1954 torde, med hänsyn till de gjorda antagandena beträffande den allmänna konjunkturutvecklingen, en viss glidning uppåt kunna förutsättas. Omfattningen av de avtalsmässiga lönestegringar, som kan komma att bli resultatet av förhandlingarna mellan arbetsmarknadens parter, kan givetvis ännu icke överblickas men torde enligt verkets mening bli av mindre räckvidd. Beträffande sysselsättningen finner riksräkenskapsverket i anslutning till de allmänna förutsättningarna i övrigt snarast en tendens till stegring framstå som sannolik för år 1954. Även om under ogynnsamma omständigheter, närmast som följd av accentuerade svårigheter för exportindustrierna, en försämring av sysselsättningen kan tänkas inträda, synes tillräckliga skäl icke föreligga för att en beräkning av statens inkomster skulle baseras på ett sådant antagande.

Sammanfattningsvis anser sig riksräkenskapsverket böra grunda sina beräkningar på antagandet om en mindre höjning av den sammanlagda inkomsten av tjänst under år 1954 i jämförelse med år 1953 och ytterligare någon stegring under år 1955. — Inkomst av jordbruksfastighet har under verksamhetsåret 1952 visat en stegring på 10 procent och torde även under år 1953 väntas visa någon uppgång, trots att inkomsterna av skogsbruket torde nedgå. — Beträffande övriga förvärvskällor under år 1953 synes en viss ytterligare uppgång av inkomsten riksräkenskapsverket trolig. En viss ytterligare stegring beträffande fysiska personers inkomster av övriga förvärvskällor tillsammans antagna anses vara att vänta under år 1954.

Vad därefter beträffar aktiebolagens taxerade inkomster förelåg en nedgång under verksamhetsåret 1952 med i det närmaste 15 procent. Riksräkenskapsverket konstaterar emellertid, att nedgången av bolagens redovisade nettoinkomst endast utgjorde 10 procent. Den starkare nedgången för

det taxerade beloppet förklaras av en kraftig stegring av de allmänna avdragen. Nedgången år 1952 av bolagens sammanlagda inkomst kan enligt ämbetsverket väsentligen återföras på skogsindustriernas försämrade avsättningsvillkor på utlandsmarknaderna men också till någon del på svårigheter för vissa hemmamarknadsindustrier, främst textilindustrin. För båda dessa industrigrupper har år 1953 medfört en klar förbättring, som i varje fall för skogsindustriernas del anses komma att avspeglas i stegrade inkomster vid 1954 års taxering. Produktionen inom vissa av verkstadsindustriens grenar, som visade fallande tendens under andra halvåret 1952 i samband med vikande efterfrågan på såväl utlands- som hemmamarknaden, synes däremot under år 1953 ha legat på en väsentligt lägre nivå än tidigare. Sammanfattningsvis framhåller ämbetsverket, att utvecklingen under år 1953 för bolagens del torde peka på en viss förbättring av redovisade nettoinkomster vid 1954 års taxering. Med ledning av gjorda undersökningar samt vissa allmänna överbäganden har riksräkenskapsverket funnit sig böra grunda sin beräkning på det antagandet, att det sammanlagda taxerade beloppet för svenska aktiebolag vid 1954 års taxering skall komma att utvisa en stegring av storleksordningen 5 procent. På grund av att de allmänna avdragen vid taxeringen väntas stiga kraftigt som följd av att de vid 1953 års taxering påförda investeringsavgifterna — för bolagen uppgående till ca 100 miljoner kronor — är avdragsgilla vid 1954 års taxering, motsvaras den anförda ökningen av det taxerade beloppet av en stegring av nettoinkomsten med närmare 10 procent.

Utvecklingen av aktiebolagens inkomster under år 1954 anger riksräkenskapsverket inrymma stora osäkerhetsmoment. Då klara tendenser till vare sig försämring eller förbättring, totalt sett, knappast kan sägas föreligga, har ämbetsverket i avvaktan på säkrare hållpunkter för ett bedömande utgått från en i jämförelse med år 1953 oförändrad sammanlagd taxerad inkomst, varvid förutsatts att liksom vid 1953 och 1954 års taxeringar även vid 1955 års taxering kommer att gälla regler som begränsa rätten till fri avskrivning.

Riksräkenskapsverket erinrar vidare om att nettoinkomsten för statsverket å förevarande titel under ett budgetår utgöres av skillnaden mellan, å ena sidan, å titeln redovisade intäkter av statsskatter, kommunalskatter samt vissa medel, som uppbäres i samband med den allmänna uppbörden, samt, å andra sidan utbetalningar av kommunerna tillkommande skattemedel, återbetalningar av överskjutande preliminär skatt samt omföringar av vissa influtna medel till andra riksstatstitlar m. m. Till titeln kommer under budgetåren 1953/54 och 1954/55 vidare att återföras medel från fonden för reglering av utbetalningarna av kommunalskattemedel. Vid uppskattningen av bruttoinkomsterna har ämbetsverket viss ledning av den inom verket förda uppbördsstatistiken ävensom av generalpoststyrelsens månatliga rapporter om totalt influten skatt. På grund av nämnda material och under de gjorda antagandena angående inkomstutvecklingen beräknar riksräkenskapsverket uppbörden av preliminär skatt på följande sätt.

Beträffande den preliminära A-skatten utgår verket från att denna skatt med hänsyn till sin karaktär av egentlig källskatt kommer att nära följa löneinkomstens förändringar. Det förutsattes, att den statliga inkomstskatten under hela budgetåret 1954/55 utgår med oförändrad uttagningsprocent, d. v. s. 110 procent. Ämbetsverket uttalar sammanfattningsvis, att betalningarna av preliminär A-skatt under uppbördsåret 1954—55 och de första terminerna av uppbördsåret 1955—56 kan väntas stiga utöver nivån under innevarande budgetår. Det förhållandet, att under våren 1955 som en del av den preliminära A-skatten kommer att inflyta sjukförsäkringsavgifter, torde enligt ämbetsverket medföra ett ytterligare tillskott av preliminär A-skatt under budgetåret 1954/55 av storleksordningen 100 miljoner kronor. Vad angår uppbörden av preliminär B-skatt under uppbördsåret 1954—55 och de två terminer av uppbördsåret 1955—56, som faller inom budgetåret 1954/55, framhålles, att den normalt, d. v. s. utan ledning av särskild preliminärdeklaration, debiterade preliminärskatten i det enskilda fallet kan komma att betydligt avvika från vad som väntas bli påfört som slutlig skatt. Även om det förutsatts, att såväl bolagens som fysiska personers inkomster totalt sett vid 1955 års taxering kommer att ligga högre än vid 1953 års taxering, måste man ändå enligt verkets mening räkna med att preliminärdeklaration eller jämkning av den preliminärt debiterade skatten kommer att ske i åtskilliga fall. Riksräkenskapsverket har dock ansett sig böra förutsetta en i jämförelse med innevarande budgetår stegrad uppbörd av preliminär B-skatt under de ordinarie uppbördsterminerna under uppbördsåren 1954—55 och 1955—56. Därtill kan såväl under våren 1954 som under våren 1955 väntas inflyta vissa belopp som fyllnadsbetalning.

Sammanfattningsvis har riksräkenskapsverket ansett sig böra uppskatta under budgetåren 1953/54 och 1954/55 inflytande preliminär A- och B-skatt, inkl. under våren 1955 inflytande sjukförsäkringsavgifter, samt fyllnadsbetalningar av preliminärskatt till ca 6 800 resp. 7 400 miljoner kronor. Det understrykes dock, att dessa belopp är osäkra inom vida marginaler både med hänsyn till ovissheten beträffande skatteunderlagets utveckling och möjligheten för en del skattskyldiga att i viss utsträckning välja tidpunkten för skatternas erläggande.

Riksräkenskapsverket framhåller, att på grundval av 1952 års taxering ett belopp av i runt tal 820 miljoner kronor påfördes de skattskyldiga såsom kvarstående skatt, medan ett belopp av omkring 372 miljoner kronor skulle återbetalas. Räntan på den kvarstående skatten uppgick till 14 miljoner kronor. Enligt av ämbetsverket från länsstyrelserna infordrade uppgifter uppgår den kvarstående skatten på grund av 1953 års taxering till i runt tal 975 miljoner kronor, medan återbetalningarna kan beräknas till omkring 435 miljoner kronor. Räntan å den kvarstående skatten uppgår till 16 miljoner kronor. Saldot mellan kvarstående och överskjutande skatt har sålunda från 1952 års till 1953 års taxering ökat från omkring 450 till 540 miljoner kronor, vilken stegring helt anges falla på fysiska personer. Den kvarstående skatt, som kan komma att påföras på grundval av 1954 års

taxering, finner riksräkenskapsverket sannolikt komma att nedgå i jämförelse med föregående år med minst 100 miljoner kronor, varemot den överskjutande skatten kommer att öka med närmare 100 miljoner kronor. — Till inkomsterna å titeln skall, förutom ett jämförelsevis mindre belopp i tillkommande skatt, läggas den kommunala fastighetsskatten. Det under budgetåret 1953/54 inflytande beloppet av fastighetsskatt, beräknat till 350 miljoner kronor, är 50 miljoner kronor högre än det, som inflöt under närmast föregående budgetår, vilket förklaras av höjd kommunal utdebitering mellan 1951 och 1952. Den under budgetåret 1954/55 inflytande fastighetsskatten beräknas understiga 300 miljoner kronor till följd av repartitions-talets sänkning från fem till fyra. Inflytande restantier, tillkommande skatt samt övriga inkomster, nämligen skogsvårdsavgifter och annuiteter, beräknas uppgå till 205 resp. 235 miljoner kronor. Vid sin beräkning har riksräkenskapsverket vidare förutsatt, att inflytande arbetsgivarbidrag till den allmänna sjukförsäkringen och till yrkesskadeförsäkringen skall redovisas som inkomster på titeln. De senare anges ännu icke kunna beräknas men inflytande bidrag till sjukförsäkringen under våren 1955 beräknas uppgå till 50 miljoner kronor.

Riksräkenskapsverkets beräkningar har lett till resultatet, att bruttoinkomsterna å förevarande riksstatstitel kommer att uppgå för budgetåret 1953/54 till 8 180 miljoner kronor och för budgetåret 1954/55 till 8 675 miljoner kronor.

Då utgifterna å titeln för budgetåret 1953/54 beräknas till omkring 4 460 miljoner kronor, inkl. utbetalningar till kommunerna å ett belopp av omkring 3 720 miljoner kronor, uppskattar riksräkenskapsverket utfallet av inkomstiteln för innevarande budgetår till 4 200 miljoner kronor.

Beträffande nästkommande budgetår har riksräkenskapsverket beräknat utgifterna å inkomstiteln på följande sätt. Utbetalningarna av kommunal-skattemedel under kalenderåret 1954 — här inbegripet dels förskott å kommunal inkomstskatt för kalenderåret 1954, dels fastighetsskatten, dels ock slutavräkning på det under kalenderåret 1952 utbetalade förskottet å kommunal inkomstskatt — torde komma att uppgå till omkring 4 030 miljoner kronor, varav å första hälften av budgetåret 1954/55 skulle falla omkring 2 015 miljoner kronor. För andra hälften av budgetåret beräknas motsvarande utbetalningar — med utgångspunkt från vad verket antagit beträffande inkomstutvecklingen under år 1953 samt under förutsättning av en kommunal utdebitering av samma höjd som under år 1953 — belöpa sig till omkring 1 865 miljoner kronor. Statens utbetalningar av kommunal-skattemedel under kalenderåret 1955 beräknas sålunda komma att sjunka i jämförelse med år 1954, vilket till en del beror på att fastighetsskattens belopp nedgår men främst sammanhänger med att slutavräkningen på tidigare uppburna förskott av kommunal inkomstskatt kan beräknas komma att nedgå med närmare en halv miljard kronor i förhållande till året före. Till kommunal-skattemedlen, 3 880 miljoner kronor, skall läggas, förutom restitutioner till ett belopp av 60 miljoner kronor, dels återbetalningar av

överskjutande skatt, beräknade till omkring 500 miljoner kronor, dels ock omföringar av utskiftnings- och ersättnings-skatt, olycksfallsförsäkringsavgifter, skogsvårdsavgifter och annuiteter med omkring 35 miljoner kronor. För nästkommande budgetår har riksräkenskapsverket — till följd av från verkets sida framlagt förslag om slopande av titeln folkpensionsavgifter — icke räknat med någon omföring av dylika avgifter. Någon avsättning till fonden för reglering av utbetalningarna av kommunalskattemedel synes enligt ämbetsverket icke böra ske för nästa budgetår, medan däremot från fonden en återföring skall ske av återstoden av de till fonden hittills avsatta medlen eller 300 miljoner kronor. Utgifterna å titeln skatt å inkomst och förmögenhet m. m. under nästa budgetår antages i enlighet härmed uppgå till 4 475 miljoner kronor, innebärande ett inkomstöverskott av i runt tal 4 500 miljoner kronor.

Med starkt understrykande av ovissheten i de gjorda antagandena om inkomstutvecklingen med flera på skattetitels utfall inverkan omständigheter förordar riksräkenskapsverket, att titeln skatt å inkomst och förmögenhet m. m. i riksstaten för budgetåret 1954/55 uppföres med 4 500 miljoner kronor.

Inkomsten av k u p o n g s k a t t, som av överståthållarämbetet beräknats till 4,5 miljoner kronor för nästa budgetår, har av riksräkenskapsverket upptagits till 6 miljoner kronor, innebärande en ökning i förhållande till gällande riksstat med 1 miljon kronor.

Inkomsttiteln u t s k i f t n i n g s s k a t t o c h e r s ä t t n i n g s s k a t t har ämbetsverket för budgetåret 1954/55 beräknat till oförändrat 1 miljon kronor.

Inkomsten å titeln s k o g s v å r d s a v g i f t e r — — — har riksräkenskapsverket upptagit — — — med oförändrat belopp eller 7,8 miljoner kronor.

I fråga om inkomsttiteln b e v i l l n i n g s a v g i f t e r f ö r s ä r s k i l d a f ö r m å n e r o c h r ä t t i g h e t e r, som i gällande riksstat uppförts med 300 000 kronor, har riksräkenskapsverket beräknat inkomsterna för vart och ett av budgetåren 1953/54 och 1954/55 till 650 000 kronor.

Generalpoststyrelsens beräkningar av inkomsterna av a r v s l o t t s s k a t t, g å v o s k a t t o c h k v a r l å t e n s k a p s s k a t t slutar på i runt tal 65 miljoner kronor för innevarande budgetår. Intäkterna för budgetåret 1954/55 hör enligt styrelsens uppfattning beräknas till högst 70 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket framhåller, att vid beräkning av inkomsterna av kvarlåtenskapsskatt för innevarande och nästföljande budgetår hänsyn måste tagas till att ändrade skattesatser kan väntas medföra ett visst inkomstbortfall. Emellertid torde till följd av höjda taxeringsvärden på fastigheter och värdestegring även för andra kapitaltillgångar böra räknas med en fortgående stegring av den normala uppbörden av såväl arvslottsskatt som gåvoskatt och kvarlåtenskapsskatt. Större engångsposter kommer därtill under innevarande budgetår att tillföra titeln betydande inkomster. Man torde enligt ämbetsverket böra räkna med att även under nästföljande

budgetår något eller några större engångsbelopp kommer att inflyta. Riksräkenskapsverket beräknar i enlighet härmed inkomsterna för budgetåret 1953/54 till 70 miljoner kronor samt föreslår, att inkomstiteln i riksstaten för budgetåret 1954/55 uppföres med 70 miljoner kronor eller samma belopp varmed titeln uppförts i gällande riksstat.

L o t t e r i v i n s t s k a t t e n, som för budgetåret 1952/53 uppgått till 37 miljoner kronor och för det löpande budgetåret av generalpoststyrelsen beräknats inflyta med i runt tal 38 miljoner kronor, har av riksräkenskapsverket för budgetåret 1953/54 beräknats till 42 miljoner kronor. För budgetåret 1954/55 föreslår ämbetsverket att titeln uppföres med 45 miljoner kronor, innebärande en höjning i förhållande till gällande riksstat med 9 miljoner kronor.

Inkomsterna under titeln omsättnings- och expeditionstämplarm. m., som i gällande riksstat upptagits med 60 miljoner kronor, beräknas av riksräkenskapsverket, med ledning av för innevarande budgetår influten uppbörd, till 60 miljoner kronor för budgetåret 1953/54. För budgetåret 1954/55 förordar riksräkenskapsverket, att inkomstiteln upptages med samma belopp eller 60 miljoner kronor.

Automobilskattemedel. I gällande riksstat har intäkterna av fordonsskatten och bensinskatten upptagits till 200 resp. 410 miljoner kronor. Med utgångspunkt från en fortsatt stark tillväxt av fordonsbeståndet har riksräkenskapsverket beräknat fordonsskatten till 210 miljoner kronor för innevarande budgetår och till 225 miljoner kronor för budgetåret 1954/55. Riksräkenskapsverket har i nära anslutning till av generaltullstyrelsen, kontrollstyrelsen, överståthållarämbetet och länsstyrelserna verkställda kalkyler, vilka i huvudsak sammanfaller med handels- och industrikommissionens beräkningar, uppskattat inkomstiteln bensinskatt för budgetåret 1953/54 till 390 miljoner kronor och för budgetåret 1954/55 till 440 miljoner kronor.

Tullar och acciser. Inkomstiteln tullmedel, som under budgetåret 1952/53 gav en behållen intäkt av ca 379 miljoner kronor, är i riksstaten för löpande budgetår uppförd med 350 miljoner kronor. Vid i november 1953 gjord uppskattning har generaltullstyrelsen — under förutsättning bl. a. att villkoren för det internationella varuutbytet ej kommer att mera avsevärt försämrats och att i Sverige de direkta importrestriktionerna förblir i stort sett oförändrade — beräknat nettouppböörden för innevarande budgetår till 390 miljoner kronor och för nästa budgetår till 360 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket framhåller, att tullinkomsternas i jämförelse med importvärdet höga nivå under det gångna budgetåret liksom under de hittills förflutna månaderna av innevarande budgetår sammanhänger med att den tullbelagda delen av importen utgjort en osedvanligt stor andel av den totala införseln. Denna förskjutning i importens sammansättning har givit till resultat, att tullinkomsterna stegrats trots att det totala importvärdet ned-

gått. Den konstaterade förändringen i importens sammansättning får bl. a. ses mot bakgrunden av att importen av vissa bränslen och råvaror under år 1953 synes ha varit otillräcklig för att hålla lagren på samma nivå som tidigare. En återgång till en mera normal sammansättning av införseln torde därför i första hand komma till stånd genom en ökning av denna del av importen. Beträffande den tullbelagda delen av införseln synes för närvarande icke tillräckliga skäl finnas för att förutsätta en nedgång totalt sett, även om för vissa varugrupper en nedgång av importvärdet kan te sig sannolik bl. a. som följd av prissänkningar. Riksräkenskapsverket upptar, med hänvisning till vad nu anförts samt på grundval av tillgängliga uppgifter om tulluppbörden under den gångna delen av innevarande budgetår, inkomsterna av tullmedel för budgetåret 1953/54 till 400 miljoner kronor samt förordar, att titeln, under förutsättning av oförändrade tullsatser, för budgetåret 1954/55 uppföres med likaledes 400 miljoner kronor.

I riksstaten för innevarande budgetår är inkomsttiteln *varuskatt*, varunder även redovisas intäkter av pälsvaruskatt samt den särskilda försäljningsskatten å mattor, guldsmedsvaror och grammofonskivor ävensom skatten vid tillverkning och import av personbilar och motocyklar m. m., upptagen till ett belopp av 260 miljoner kronor. Enligt riksdagens beslut har nyssnämnda personbils katt upphört att gälla fr. o. m. den 20 december 1953. De av kontrollstyrelsen, generaltullstyrelsen och länsstyrelserna gjorda beräkningarna, med bortseende från den särskilda personbils katten, innebär en sammanlagd inkomst å titeln *varuskatt* under budgetåren 1953/54 och 1954/55 på 175,6 resp. 157,5 miljoner kronor. Inkomsten av personbils katten under innevarande år har av kontrollstyrelsen och generaltullstyrelsen beräknats uppgå till 90 miljoner kronor under förutsättning att beskattningen skulle kvarstå oförändrad under hela budgetåret. Riksräkenskapsverket, som i likhet med vad som förutsatts i proposition nr 241 antager att inkomsten av personbils katten under innevarande budgetår kommer att inbringa 40 miljoner kronor, beräknar inkomsttiteln *varuskatt* till 225 miljoner kronor för budgetåret 1953/54 samt föreslår, att titeln för budgetåret 1954/55 upptages till 185 miljoner kronor.

I fråga om titeln *införselavgift och accis å fettvaror* m. m., som i samband med en omläggning av fettvarubeskattningen med ingången av innevarande budgetår ersatt den tidigare titeln *accis å margarin* och vissa andra fettvaror och som i gällande riksstat uppförts med 54 miljoner kronor uppskattar riksräkenskapsverket i anslutning till statens jordbruksnämnds och kontrollstyrelsens beräkningar inkomsterna för budgetåret 1953/54 till 44 miljoner kronor samt föreslår, att titeln för budgetåret 1954/55 upptages till 53 miljoner kronor.

Inkomsterna på titeln *skatt å kaffe*, som för innevarande budgetår är uppförd i riksstaten med 17 miljoner kronor, har av generaltullstyrelsen och statens jordbruksnämnd beräknats till oförändrat belopp, 17 miljoner kronor, för vart och ett av budgetåren 1953/54 och 1954/55. Riksräkenskapsverket har anslutit sig till nämnda kalkyler.

I gällande riksstat har tobaksskatten upptagits till 650 miljoner kronor. Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet har beräknat tobaksskatten för innevarande budgetår till 610 miljoner kronor.

Vid beräkningar av det tobaksskattebelopp, som kan antagas komma att inlevereras under budgetåret 1954/55, har tobaksmonopolet funnit, att tendensen för efterfrågan av tobaksvaror under innevarande kalenderår icke motiverar ett antagande av någon nämnvärd ökning i efterfrågan på något enda varuslag men väl minskning på flertalet varuslag. Med utgångspunkt från en i stort sett oförändrad kvantitativ försäljning av cigaretter och rök-tobak samt en minskning på de övriga varuslagen ävensom under antagande av oförändrade utförsäljningspriser och ingen nämnvärd förändring av konjunkturförhållandena har tobaksmonopolet funnit sig böra beräkna inkomsterna av tobaksskatt till 610 miljoner kronor.

Riksräkenskapsverket — som med hänsyn till inkomstillflödet under månaderna juli—november 1953 funnit sig böra räkna med en högre inkomstnivå än tobaksmonopolet kalkylerat med — har under förutsättning av oförändrade skattesatser uppskattat tobaksskattens avkastning för nu löpande budgetår till 625 miljoner kronor samt föreslår, att inkomstiteln i riksstaten för budgetåret 1954/55 upptages till 650 miljoner kronor.

Riksräkenskapsverket beräknar i enlighet med kontrollstyrelsens förslag inkomstiteln *rusdrycksförsäljningsmedel av partihandelsbolag*, vilken i gällande riksstat upptagits med 16 miljoner kronor, för budgetåret 1953/54 till 16 miljoner kronor samt föreslår, under förutsättning att en av Vin- och spritcentralen beräknad avsättning till pensionsändamål skall äga rum, att den för nästkommande budgetår upptages till 12 miljoner kronor.

Inkomsterna av *rusdrycksförsäljningsmedel av detaljhandelsbolag* har i riksstaten för löpande budgetår upptagits med 34 miljoner kronor. I enlighet med av kontrollstyrelsen lämnade uppgifter uppskattar riksräkenskapsverket här avsedda inkomster för budgetåret 1953/54 till 34 miljoner kronor och för budgetåret 1954/55 till 35 miljoner kronor.

Omsättnings- och utskänknings-skatten å spritdrycker har i riksstaten för löpande budgetår uppförts med 650 miljoner kronor. Kontrollstyrelsen beräknar, att inkomsterna å titeln för budgetåren 1953/54 och 1954/55, förutsatt att priser och inkomster förblir i stort sett oförändrade, skall inflyta med 640 resp. 650 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket upptar under förutsättning av oförändrade skattesatser inkomsterna å förevarande titel till 650 miljoner kronor för budgetåret 1953/54 och föreslår, att titeln för nästa budgetår beräknas till 675 miljoner kronor.

Omsättnings- och utskänknings-skatt å vin har i riksstaten för löpande budgetår upptagits till 50 miljoner kronor. Kontrollstyrelsen har — under beaktande av den nuvarande tendensen i vinförsäljningen — beräknat inkomsten å denna titel till 53 miljoner kronor för löpande och 55 miljoner kronor för nästkommande budgetår. Riksräkenskapsverket uppskat-

tar, under förutsättning av oförändrade skattesatser, inkomsterna för budgetåret 1953/54 till 53 miljoner kronor samt föreslår i överensstämmelse med kontrollstyrelsens kalkyler, att inkomstiteln i riksstaten för budgetåret 1954/55 uppföres med 55 miljoner kronor.

Malt drycks skatten, som i gällande riksstat upptagits till 80 miljoner kronor, beräknas av kontrollstyrelsen innevarande budgetår inflyta med 82 miljoner kronor. Styrelsen har uppskattat inkomsterna för nästa budgetår till i runt tal 80 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket, som beräknat inkomsterna för innevarande budgetår till 85 miljoner kronor, föreslår att titeln för budgetåret 1954/55 uppföres med likaledes 85 miljoner kronor.

Skatten å läskedrycker, som i gällande riksstat upptagits till 35 miljoner kronor, beräknas av kontrollstyrelsen inflyta med ca 38 miljoner kronor för budgetåret 1953/54 och med 36 miljoner kronor för budgetåret 1954/55. Riksräkenskapsverket beräknar här avsedda inkomster för innevarande budgetår till 40 miljoner kronor samt föreslår, att titeln för budgetåret 1954/55 uppföres med 40 miljoner kronor.

Enligt från överståthållarämbetet och länsstyrelserna inhämtade uppgifter beräknas inkomsterna å titeln **statlig nöjesskatt**, som i riksstaten för löpande budgetår upptagits till 55 miljoner kronor, komma att uppgå till 53,94 miljoner kronor under budgetåret 1953/54 och till 54,06 miljoner kronor under budgetåret 1954/55. Riksräkenskapsverket beräknar uppbörderna av nöjesskatt för innevarande budgetår till 57 miljoner kronor och föreslår, att inkomstposten för nästa budgetår upptages till 60 miljoner kronor.

Skatt å elektrisk kraft, som i riksstaten för löpande budgetår upptagits till 35 miljoner kronor, beräknas av kontrollstyrelsen inflyta med i runt tal 30 miljoner kronor för vart och ett av budgetåren 1953/54 och 1954/55. Vattenfallsstyrelsen framhåller, att en beräkning av denna inkomstpost måste grundas på osäkra uppskattningar med hänsyn till att bl. a. någon statistik icke finnes över landets slutliga kraftkonsumenters totala kraftbetalning. Därest för elskatten i fortsättningen kommer att gälla nuvarande grunder, kan enligt vattenfallsstyrelsens mening totalbeloppet för skatt å elektrisk kraft uppskattas till 37 miljoner kronor för budgetåret 1953/54 och till 40 miljoner kronor för budgetåret 1954/55. Riksräkenskapsverket beräknar inkomsterna av elskatten för innevarande budgetår till 30 miljoner kronor samt föreslår, att titeln för budgetåret 1954/55 uppföres med ett belopp av 35 miljoner kronor.

Postverkets inlevererade överskott för budgetåret 1952/53 uppgick till omkring 11 miljoner kronor. I riksstaten för löpande budgetår är inkomstiteln uppförd med 10 miljoner kronor. Generalpoststyrelsen har beräknat överskottet för budgetåret 1953/54 till 9,7 miljoner kronor och för budgetåret 1954/55 till 10,2 miljoner kronor. Styrelsen har föreslagit, att inkomstiteln i riksstaten för sistnämnda budgetår upptages med 10 miljoner kronor.

Vid uppskattningen av inkomsterna har styrelsen emottett en ökning från

budgetåret 1952/53 till budgetåret 1953/54 med 1,7 miljoner kronor till 344,97 miljoner kronor samt från sistnämnda budgetår till budgetåret 1954/55 med 6,2 miljoner kronor till 351,17 miljoner kronor. Större delen av ökningen från budgetåret 1952/53 till det nu löpande budgetåret belöper sig å frankoteckensuppbörden, som med hänsyn till någon ökning av trafikvolymen beräknas stiga från 205 till 207 miljoner kronor, innebärande en ökning med 2 miljoner kronor. Från budgetåret 1953/54 till budgetåret 1954/55 beräknas frankoteckensuppbörden stiga med ytterligare 3 miljoner kronor till 210 miljoner kronor. Vid uppskattningen av frankoteckensuppbörden för innevarande och nästkommande budgetår har styrelsen utgått från de porton, som för närvarande gälla för olika försändelseslag, samt ansett sig kunna räkna med någon ökning i trafikvolymen även under budgetåret 1954/55. Även beträffande posterna inkomster för befordran av tjänsteförsändelser, inkomster av tidningsrörelsen, ersättning för postgirorörelsen, ersättning från postsparbanken, ersättning för bestyret med skatteuppbörden samt ersättning för utbetalning av folkpensioner och av barnbidrag räknar styrelsen med ökade intäkter under de närmaste åren. Dessa poster beräknas sålunda stiga med sammanlagt 0,9 miljoner kronor från budgetåret 1952/53 till budgetåret 1953/54 samt med 3,2 miljoner kronor från sistnämnda budgetår till budgetåret 1954/55. Inkomsterna å övriga inkomstposter beräknas icke komma att undergå större förändringar under innevarande eller nästkommande budgetår.

De mot inkomsterna svarande driftkostnaderna beräknas för innevarande budgetår uppgå till 335,3 miljoner kronor samt för nästa budgetår till 341 miljoner kronor. Därvid har antagits att rörligt tillägg (procentuell förhöjning) kommer att utgå efter oförändrade grunder såväl under innevarande som under nästkommande budgetår. Vidare har hänsyn icke tagits till större förändringar i nuvarande prisnivå, som kan komma att inträffa under den tidsperiod beräkningarna omfattar.

Med utgångspunkt från nuvarande taxor samt nu gällande grunder för det rörliga tillägget har riksräkenskapsverket i anslutning till generalpoststyrelsens kalkyler upptagit inkomsterna av postverket för vart och ett av budgetåren 1953/54 och 1954/55 till 10 miljoner kronor.

I fråga om beräkningen av de olika inkomsttitlarna i riksstatsförslaget ansluter jag mig till riksräkenskapsverkets förslag där icke annat angives i det följande.

Inkomsttiteln skatt å inkomst och förmögenhet m. m. har av riksräkenskapsverket beräknats till 4 500 miljoner kronor. I detta belopp ingår de avgifter och bidrag till sjukförsäkringen, som kommer att införas fr. o. m. den 1 januari 1955, nämligen sjukförsäkringsavgifter med 100 miljoner kronor och arbetsgivarbidrag till sjukförsäkringen med 50 miljoner kronor. En dylik redovisning av de för sjukförsäkringen utgående avgifterna och bidragen förutsätter att ett särskilt anslag anvisas, från vilket utbetalningarna till sjukkassorna verkställas. Som chefen för socialdepar-

tementet senare denna dag i annat sammanhang kommer att beröra, bör emellertid en dylik anordning undvikas. Den skulle nämligen medföra, att budgetens slutsumma av statsverkets inkomster och utgifter kommer att innefatta avgifter och bidrag, som icke är statens utan sjukkassornas medel. I stället synes motsvarande system, som tillämpas beträffande kommunalutskylderna, böra komma till användning. Detta innebär att utbetalningarna till sjukkassorna verkställas direkt från inkomstiteln skatt å inkomst och förmögenhet m. m. Titeln bör följaktligen nedräknas med det belopp som beräknas inflyta i avgifter och bidrag. Som chefen för socialdepartementet vidare kommer att närmare beröra kan utbetalningarna till sjukkassorna under budgetåret 1954/55 eventuellt komma att överstiga inflyttna avgifter och bidrag med ett belopp som uppgår till 75—100 miljoner kronor. Detta sammanhänger med att inkomstiteln endast tillgodoföres de försäkringsavgifter, som inflyter vid preliminärskatteuppbörderna i mars och maj 1955 och de preliminärt inbetalade arbetsgivarbidragen, medan utbetalningarna till sjukkassorna kommer att avse ett halvt års försäkringsavgifter och arbetsgivarbidrag. Storleken av den förskottering, varav behov övergångsvis skulle kunna uppkomma, är emellertid synnerligen oviss. Den blir bl. a. beroende av dels den omfattning sjukkassornas utgifter kommer att få och dels de olika sjukkassornas tillgång på likvida medel vid skilda tidpunkter.

Med hänsyn till vad jag här anfört och i avvaktan på den översyn av inkomstberäkningen, som är avsedd att företagas längre fram under riksdagen, förordar jag — med utgångspunkt från att den statliga inkomstskatten alltså uttages med 110 procent av grundbeloppet — att inkomstiteln preliminärt uppföres med (4 500 — 150 =) 4 350 miljoner kronor för nästa budgetår.

Riksräkenskapsverket har beräknat *automobilskattemedlen* till 665 miljoner kronor, varav 225 miljoner kronor i fordonsskatt och 440 miljoner kronor i bensinskatt. I ett den 4 november 1953 dagtecknat betänkande har 1951 års utredning rörande beskattningen av motorfordons- trafikerna framlagt förslag till ändrade grunder för uttagning av fordonsskatt och bensinskatt. Betänkandet är för närvarande föremål för remissbehandling. Som jag förut antytt räknar jag med att kunna underställa årets riksdag ett förslag i frågan. I avvaktan härpå har huvuddelen av de mot bilskattemedlen avräknade anslagen, nämligen bl. a. anslagen till statlig, kommunal och enskild väghållning, upptagits i riksstatsförslaget med preliminärt beräknade belopp. Totalt sett uppgår utgifterna för vägväsendet m. m. till 665 miljoner kronor, d. v. s. till samma belopp som riksräkenskapsverket beräknat automobilskattemedlen. Under återropande av vad jag här anfört föreslår jag att titlarna för fordonsskatt och bensinskatt preliminärt beräknas till 225 resp. 440 miljoner kronor.

Såsom förut nämnts kommer jag senare denna dag att föreslå en fr. o. m. den 1 april 1954 höjd beskattning av tobaksvaror och spritdrycker, som un-

der budgetåret 1954/55 beräknas tillföra statsverket en sammanlagd inkomsthöjning av 96 miljoner kronor utöver riksräkenskapsverkets inkomstförslag beträffande tobaks- och spritskatttitlarna. I samband med en samtidigt föreslagen omläggning av beskattningssystemet kommer brännvinstillverkningskatten att borttagas och i stället inarbetas i omsättningsskatten å spritdrycker. Under hänvisning till det förslag i förevarande frågor som i annat sammanhang denna dag kommer att föreläggas riksdagen, föreslår jag att titlarna tobaksskatt samt omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker uppräknas med 25 resp. 95 miljoner kronor i förhållande till riksräkenskapsverkets beräkningar, d. v. s. upptages med ett belopp av 675 resp. 770 miljoner kronor. Titeln brännvinstillverkningskatt, som av riksräkenskapsverket beräknats till 24 miljoner kronor, uppföres av skäl som nyss anförts icke i riksstatsförslaget för nästa budgetår. I efterskott eventuellt inflytande inkomster av denna skatt torde få redovisas å inkomstiteln övriga diverse inkomster. Jag torde i detta sammanhang få nämna att genom ifrågavarande skattehöjningar beräknas inkomsterna av tobaksskatt samt omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker öka med 4 resp. 5 miljoner kronor för innevarande budgetår. Den samtidigt genomförda omläggningen av vinbeskattningen torde för innevarande budgetår medföra en minskning av titeln omsättnings- och utskänkningskatt å vin med omkring 1 miljon kronor jämfört med riksräkenskapsverkets beräkningar. För nästa budgetår torde titeln kunna upptagas till det av ämbetsverket angivna beloppet.

Ny beräkning av vissa inkomstitlar.

I propositionen nr 215 har föreslagits ny beräkning av vissa inkomstitlar. Härav inhämtas bl. a. följande.

I skrivelse den 25 mars 1954 har riksräkenskapsverket jämlikt gällande instruktion avlämnat förslag till förnyad beräkning av statsverkets inkomster under de större inkomstitlarna för budgetåret 1954/55. Vid beräkningens verkställande har ämbetsverket liksom under tidigare år från vederbörande myndigheter införskaffat nya uppgifter rörande de större inkomstitlarna ävensom beträffande vissa speciellt konjunkturkänsliga inkomstitlar. Beträffande de olika inkomstitlarna har riksräkenskapsverket i huvudsak anförut följande.

Skatt å inkomst och förmögenhet m. m. Beräkningen av denna titel står till följd av källskattesystemet i nära samband med de antaganden som göras beträffande utvecklingen av skatteunderlaget under hela den tid som beräkningen omfattar. I fråga om fysiska personer gäller detta särskilt den sammanlagda löneinkomsten, enär variationer i densamma giva direkt utslag i avseende på den inflytande preliminärskattens storlek. Bestämmelserna om ränta å kvarstående skatt medföra även, att samma förhållande i betydande utsträckning kan väntas gälla även i fråga om svenska aktiebolag. Under budgetåret 1952/53 kompletterades sålunda inbetalningarna av preliminärskatt

under de ordinarie uppbördsterminerna med omfattande fyllnadsbetalningar under våren 1953 — sammanlagt uppgående till ca 390 miljoner kronor, varav huvudparten från bolag — varigenom den enligt taxeringen 1953 påförda kvarstående skatten för bolagen nedbringats till ca 100 miljoner kronor. Detta belopp understiger med ett tiotal miljoner kronor den enligt samma taxering beräknade överskjutande skatten för bolag.

Svårigheterna att i förväg bedöma fysiska personers och företags inkomster är normalt den främsta orsaken till de ibland betydande differenser, som kunna uppstå mellan förhandsberäkningar av titelns nettoinkomst och det slutliga utfallet. Till denna osäkerhet bidrar emellertid även sättet för skatteuppbörden. Ingen helt fix relation kan förutsättas mellan inflytande skatteinkomster och den samtida utvecklingen av skatteunderlaget. Uppbörden av löntagarnas preliminärskatt är i viss utsträckning beroende av frivilliga höjningar av löneavdragen med hänsyn till extrainkomster m. m. Likaså är omfattningen av fyllnadsbetalningarna helt beroende av de skattskyldigas egna överväganden. I vilken mån de skattskyldigas skatteförpliktelser komma att fullgöras genom erläggande av preliminärskatt, inklusive fyllnadsbetalningar, under ett budgetår eller kvarstående skatt under det påföljande kan icke med större säkerhet bedömas. Ej minst med hänsyn härtill synes det lämpligt, att utfallet av skattetiteln för innevarande budgetår och beräkningen av titeln för nästkommande budgetår bedömas i ett sammanhang.

I sin senaste inkomstberäkning angav riksräkenskapsverket vissa förutsättningar för beräkningen av löneinkomsternas utveckling under år 1954, vilka allttjämt synas äga giltighet. Sålunda påpekades, att en mindre glidning uppåt av lönenivån syntes ha inträffat under år 1953, varigenom denna vid ingången till år 1954 något överstege den för år 1953 genomsnittliga, vilken i sin tur beräknades ligga 2—3 procent över 1952 års nivå. Även för år 1954 ansågs, med hänsyn till antagandena beträffande den allmänna konjunkturutvecklingen, en viss glidning uppåt kunna förutsättas. Omfattningen av de avtalsmässiga lönestegringarna kunde icke överblickas, men de syntes komma att bli av mindre räckvidd. Beträffande den för de totala löneinkomsterna betydelsefulla sysselsättningsutvecklingen räknades snarast med en tendens till stegring. Sammanfattningsvis räknades med en uppgång av den totala lönesumman från 1953 till 1954 med omkring 4 procent och för våren 1955 med ytterligare någon stegring. Enligt riksräkenskapsverkets mening kunna dessa antaganden allttjämt läggas till grund för beräkningen.

Icke heller beträffande fysiska personers inkomst av andra förvärvskällor än tjänst synes anledning föreligga att i detta sammanhang utgå från annat antagande än som redovisades i inkomstberäkningen i december 1953 och som innebar en viss stegring under såväl år 1953 som 1954.

Vad beträffar aktiebolagen antogs vid decemberberäkningen en uppgång av den sammanlagda taxerade inkomsten av storleksordningen 5 procent för verksamhetsåret 1953 i jämförelse med år 1952 och för verksamhetsåret 1954 oförändrat belopp i förhållande till år 1953. Därvid hade förutsatts, att liksom vid 1953 och 1954 års taxeringar även vid 1955 års taxering skulle komma att gälla regler, som begränsade rätten till fri avskrivning. Förslag av denna innebörd har i proposition nr 17 förelagts årets riksdag. Riksräkenskapsverket har vid förnyade överväganden funnit det sannolikt, att bolagens taxerade inkomster kunna komma att ligga något högre än vad som antogs i december 1953. Så vitt nu kan bedömas skulle vid taxeringen 1954 en uppgång med inemot 10 procent kunna förväntas. Även vid taxeringen 1955 synes en viss stegring sannolik bland annat med hänsyn till att den vid inkomsttaxeringen avdragsgilla investeringsavgiften bortfaller.

Beträffande beräkningarna kan vidare nämnas att det, liksom vid decemberberäkningen, förutsatts under innevarande budgetår skola inflyta investeringsavgifter för år 1953 till ett belopp av omkring 100 miljoner kronor i form av fyllnadsbetalningar. Vidare räknas det fortfarande med en uttagningsprocent av 110 för den statliga inkomstskatten för fysiska personer under såväl år 1954 som 1955 och med en genomsnittlig kommunal utdebitering för år 1955 av samma höjd som gällde för år 1953 (12,72). Kompletterande uppgifter ha visat, att den kommunala utdebiteringen för år 1954 torde utgöra genomsnittligt 12,40, vilket är 10 öre mera än vad som antogs i december.

I decemberberäkningen gjordes det antagandet, att bestämmelserna om ränta å kvarstående skatt skulle, liksom under de föregående två åren, föranleda aktiebolagen att i avsevärd utsträckning erlægga fyllnadsbetalningar till den preliminärskatt, som i vanlig ordning erlagts under uppbördsåret. Riksräkenskapsverket har vid denna beräkning utgått från samma antagande. Vidare har liksom i december även nu antagits, att inga nämnvärda belopp av preliminärt erlagd garantiskatt för fastighet komma att inflyta under budgetåret 1954/55.

Beträffande storleken av den inflytande kvarstående skatten har ingen ändring förutsatts för innevarande budgetår. Däremot har motsvarande post för nästföljande budgetår uppräknats med 30 miljoner kronor, vilket sammanhänger med att taxeringsutfallet 1954 för aktiebolagen nu antagits komma att ligga något högre än vad som förutsattes i december.

Enligt vad som nu är känt uppgår den under innevarande budgetår inflyttna fastighetsskatten till 360 miljoner kronor mot tidigare antagna 350 miljoner kronor. Motsvarande uppräknning har gjorts även för nästa budgetår.

Utbetalningarna av kommunalskattemedel under år 1954 beräknas nu med ledning av uppgifter från länsstyrelserna komma att bli närmare 60 miljoner kronor högre än vad som tidigare förutsatts. Skillnaden beror främst på att den kommunala utdebiteringen som ovan nämnts torde ligga något högre än vad som antogs i december. Som följd av denna korrigering beräknas kommunalskatteutbetalningarna för båda budgetåren nu 30 miljoner kronor högre än i december. Beträffande utbetalningarna under år 1955 ha inga justeringar gjorts. I enlighet med vad som föreslagits i proposition nr 93 till årets riksdag har förutsatts, att 1954 års fastighetsskatt i vanlig ordning utbetalas till kommunerna under år 1955 men att å andra sidan under samma år inget förskott på garantiskatt för fastighet kommer att utgå. Detta innebär ingen förändring i förhållande till vad som förutsattes i decemberberäkningen.

I enlighet med vad som förordats i statsverkspropositionen skola folkpensionsavgifterna från och med budgetåret 1954/55 slutligt redovisas på inkomstskatttiteln. För detta budgetår har alltså icke räknats med någon omföring från titeln av folkpensionsavgifter.

Såsom tidigare förutsatts skola under budgetåren 1953/54 och 1954/55 från fonden för reglering av utbetalningarna av kommunalskattemedel återföras till titeln 450 respektive 300 miljoner kronor. Liksom vid decemberberäkningen har med hänsyn till de gjorda antagandena om skatteunderlagets utveckling icke heller nu räknats med någon avsättning till fonden.

Vid de kalkyler, för vilka redogjorts här ovan, har ingen hänsyn tagits till att inkomsttiteln under budgetåret 1954/55 kommer att påverkas av vissa transaktioner, som hänföra sig till de nya sjuk- och yrkesskadeförsäkringarna. Från och med uppbördsåret 1955—56 komma i själva verket att i skatteuppbörden ingå sjukförsäkringsavgifter och arbetsgivarbidrag från

mindre arbetsgivare, och enligt vad som förutsatts i statsverkspropositionen skola även bidrag från större arbetsgivare redovisas över titeln. Riksräkenskapsverket hade vid sin decemberberäkning utgått från, att dessa avgifter och bidrag, för budgetåret 1954/55 beräknade till 100 respektive 50 miljoner kronor, skulle slutligt redovisas på titeln och att utbetalningarna skulle ske från ett särskilt anslag på budgetens utgiftssida. I statsverkspropositionen har emellertid uttalats, att utbetalningarna, inklusive de förskott på avgifter och bidrag som kunna bli erforderliga, böra ske direkt från inkomstskattetiteln. I proposition nr 167 till årets riksdag har den nettobelastning på inkomstskattetiteln under budgetåret 1954/55, som blir en följd av att förskotteringen till sjukkassorna under första halvåret 1955 torde komma att överstiga de samtidigt inflytande avgifterna och bidragen, uppskattats bli av storleksordningen 75—100 miljoner kronor. Beloppets storlek vore dock beroende av flera svårbedömbara faktorer, såsom sjukkassornas utgifter under den aktuella perioden och de olika sjukkassornas tillgång på likvida medel vid skilda tidpunkter. Riksräkenskapsverket har ansett sig böra taga hänsyn till en av angivna skäl sannolikt uppkommande nettobelastning på titeln av icke oväsentlig storlek genom att föreslå, att titelns nettoinkomst för budgetåret 1954/55 avrundas nedåt med 60 miljoner kronor till 4 300 miljoner kronor.

Med utgångspunkt från det sålunda anförda uppskattar riksräkenskapsverket den behållna inkomsten på titeln skatt å inkomst och förmögenhet m. m. för budgetåret 1953/54 till 4 100 miljoner kronor och förordar, att samma titel i det slutliga riksstatsförslaget för budgetåret 1954/55 uppföres med 4 300 miljoner kronor.

Riksräkenskapsverket vill starkt understryka det ovissa i bland annat det antagande, som gjorts i fråga om fyllnadsbetalningar av preliminär skatt för verksamhetsåret 1953. I den mån kvarskatteräntan icke föranleder fyllnadsbetalningar i den utsträckning riksräkenskapsverket här räknat med, sker en motsvarande förskjutning i skatteinkomsten från budgetåret 1953/54 till budgetåret 1954/55. Samma osäkerhet gäller motsvarande antagande beträffande fyllnadsbetalningar våren 1955.

Arvslottsskatt, gåvoskatt och kvarlåtenskapsskatt. I statsverkspropositionen är denna inkomsttitel upptagen till 70 miljoner kronor. Generalpoststyrelsen har i skrivelse den 12 mars 1954 förordat, att ifrågavarande inkomster i den definitiva riksstaten uppföras med oförändrat belopp. Riksräkenskapsverket, som för innevarande budgetår beräknar inkomsterna på titeln till likaledes 70 miljoner kronor, föreslår, att det i statsverkspropositionen upptagna beloppet för budgetåret 1954/55 får kvarstå oförändrat.

Lotterivinstskatten har i statsverkspropositionen beräknats till 45 miljoner kronor. Generalpoststyrelsen, som i november 1953 beräknade inkomsterna på denna titel till 40 miljoner kronor, har i sin ovan nämnda skrivelse efter förnyad beräkning anført, att ifrågavarande inkomster för budgetåret 1954/55 synas böra beräknas till 45 miljoner kronor eller 3 miljoner kronor mera än vad som förutses för budgetåret 1953/54. Riksräkenskapsverket förordar, att titeln i det slutliga riksstatsförslaget upptages till oförändrat 45 miljoner kronor.

Omsättnings- och expeditionsstämplor m. m. Denna titel har i statsverkspropositionen uppförts med 60 miljoner kronor. Generalpoststyrelsen, som i november 1953 uppskattade inkomsterna till 58 miljoner kronor, har efter förnyad beräkning ansett, att uppbörden under titeln hör beräknas till 60

miljoner kronor. Riksräkenskapsverket, som uppskattar inkomsterna för innevarande budgetår till 62 miljoner kronor, anser en mindre uppräknig av det i statsverkspropositionen upptagna beloppet vara befogad och föreslår, att titeln i det slutliga riksstatsförslaget beräknas till 62 miljoner kronor.

Automobilskattemedel. Inkomsttitlarna fordonsskatt och bensinskatt upptogs i statsverkspropositionen preliminärt till 225 respektive 440 miljoner kronor i avvaktan på det förslag till ändrade grunder för beskattningen av motorfordonstrafiken, som avsågs att senare underställas riksdagen. Sedermera har Kungl. Maj:t i proposition nr 112 framlagt sådant förslag. Detta innebär bland annat en höjning från och med 1 januari 1955 av fordonsskatten för flertalet fordonskategorier samt en höjning från och med 1 juli 1954 av skatterna på bensin och motorsprit med 4 öre per liter till respektive 32 och 7 öre per liter. I samband med skattehöjningen på bensin föreslås även uttagande av en tillfällig skatt på bensin, som finnes i lager den 1 juli 1954. Vidare föreslås viss skattelättnad för inhemsk skifferbensin från och med 1 juli 1954. Skatten på motorbrännolja föreslås höjd från och med 1 januari 1955 med 9 öre per liter, men denna skattehöjning kommer icke att påverka skatteuppbörden under budgetåret 1954/55.

Med ledning bland annat av nu tillgängliga uppgifter om den debiterade skatten har riksräkenskapsverket uppskattat fordonsskatten under innevarande budgetår till 210 miljoner kronor, vilken beräkning innefattar en viss avrundning nedåt. Titeln bensinskatt har för samma budgetår beräknats inbringa 390 miljoner kronor. I proposition nr 112 ha för budgetåret 1954/55 fordonsskatten och bensinskatten med hänsyn tagen till de föreslagna skatteförändringarna beräknats till 245 respektive 495 miljoner kronor. Enligt riksräkenskapsverkets uppfattning finnes icke anledning att avvika från propositionens beräkning av inkomsterna av fordonsskatt, även om den torde vara att anse som försiktig med hänsyn till vad som nu är känt om utfallet av skatteuppbörden under innevarande budgetår och en sannolik fortsatt stark ökning av fordonbeståndet. Även beträffande bensinskattinkomsterna saknas enligt riksräkenskapsverkets mening anledning att nu avvika från propositionens beräkning. Inhämtade upplysningar från generaltullstyrelsen, kontrollstyrelsen och länsstyrelserna tyda dock på att beräkningen kan komma att visa sig ligga i överkant.

Riksräkenskapsverket föreslår sålunda, att titlarna fordonsskatt och bensinskatt i det slutliga riksstatsförslaget uppföras med 245 respektive 495 miljoner kronor.

Tullmedel. Denna titel beräknades av riksräkenskapsverket i december 1953 till 400 miljoner kronor, vilket belopp även uppförts i statsverkspropositionen. I skrivelse den 12 mars 1954 har generaltullstyrelsen, som i november 1953 upptagit tullmedlen till 360 miljoner kronor, anfört, att en minskning kan väntas av tullintäkterna för bland annat livsmedel, handelsfärdigt järn och stål samt maskiner och instrument. Minskningen i tullintäkter från dessa varugrupper anges komma att i viss mån utjämnas av en ökning för andra varuslag, främst motorfordon. Oavsett viss tvekan, huruvida denna utjämnig kan bli fullständig och huruvida restitutionerna komma att stanna vid ett förutsatt årsbelopp av 35 miljoner kronor, har generaltullstyrelsen ansett sig icke ha tillräckliga skäl att för nettouppbörden av tullmedel angiva lägre belopp än det i riksstatsförslaget upptagna. Tullinkomsterna ha av riksräkenskapsverket beräknats till 410 miljoner kronor under innevarande budgetår, vilket är 10 miljoner kronor mera än

vad som antogs i december 1953 och 60 miljoner kronor mera än vad som upptagits i riksstaten. Med hänsyn till det beräknade utfallet av tulluppbörden under innevarande budgetår och ett sannolikt stigande importbehov för betydelsefulla varugrupper anser riksräkenskapsverket, att tulluppbörden för budgetåret 1954/55 bör beräknas något högre än i statsverkspropositionen. Verket får därför föreslå, att titeln i det slutliga riksstatsförslaget upptages till 420 miljoner kronor.

Varuskatt. I statsverkspropositionen har för denna inkomsttitel upptagits 185 miljoner kronor. Kontrollstyrelsens och generaltullstyrelsens förnyade beräkningar ge tillsammans ett belopp av 172 miljoner kronor. Enligt riksräkenskapsverkets beräkningar kan titeln, med bortseende från den numera avskaffade bilaccisen, för innevarande budgetår beräknas ge en inkomst av ca 190 miljoner kronor. Den nuvarande tendensen pekar beträffande samtliga under titeln redovisade skatteslag på en stabil eller stigande uppbörd. Med hänsyn härtill anser riksräkenskapsverket, att titeln varuskatt i det slutliga riksstatsförslaget bör uppföras med 200 miljoner kronor eller 15 miljoner kronor mera än i statsverkspropositionen.

Införselavgift och accis å fettvaror m. m. Denna inkomsttitel har i statsverkspropositionen upptagits med 53 miljoner kronor, vilket belopp byggde på av jordbruksnämnden och kontrollstyrelsen verkställda beräkningar. Dessa myndigheter ha vid förnyade beräkningar bibehållit tidigare belopp. Uppskattningen av titelns inkomster är förenad med betydande svårigheter, främst till följd av att införselavgiften är beroende av den internationella fetträvaruprisnivåns utveckling. Enligt riksräkenskapsverkets mening synas titelns inkomster böra beräknas till samma belopp som i statsverkspropositionen eller 53 miljoner kronor.

Tobaksskatt. Riksräkenskapsverket beräknade i december 1953 denna titel till 650 miljoner kronor. I statsverkspropositionen höjdes detta belopp till 675 miljoner kronor med hänsyn till att i proposition nr 28 samtidigt framlades förslag om en höjning av skattesatserna för cigaretter och en skattesänkning för cigarrer och cigarrcigaretter från och med den 1 april 1954. Detta förslag har av riksdagen sedermera godkänts. Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet ansåg sig i oktober 1953 mot bakgrund av efterfrågeutvecklingen under år 1953 böra beräkna inkomsterna av tobaksskatt under budgetåret 1954/55 till 610 miljoner kronor, vilket innebar en stagnation på den nivå, som beräknades bli uppnådd under budgetåret 1953/54. Tobaksmonopolet har vid förnyad beräkning i mars 1954 icke ansett sig ha anledning att ändra grunderna för den tidigare beräkningen i annan mån än vad som följer av den ändrade tobaksbeskattningen och föreslagit, att inkomsten på ifrågavarande titel under budgetåret 1954/55 upptages till 635 miljoner kronor. Liksom i december 1953 anser riksräkenskapsverket även nu tobaksmonopolets bedömning vara väl försiktig. Även om cigarettkonsumtionens utveckling under 1953 innebär, att tidigare års snabba ökning bromsats upp, måste enligt riksräkenskapsverkets uppfattning fästas avseende vid att även under år 1953 skett en med hänsyn till den samtida, relativt långsamma köpkraftsökningen icke oväsentlig stegring av den värdemässiga tobaksomsättningen. Denna har även medfört en stegring av skatteintäkterna. Tobaksskatten inbringade under budgetåret 1952/53 ca 590 miljoner kronor och har av riksräkenskapsverket beräknats komma att under innevarande budgetår uppgå till 625 miljoner kronor, varvid skatteomläggningen från den 1 april 1954 antagits ge ett skattetillskott av 5 miljoner

kronor. Även om viss tveksamhet kan råda om den fortsatta konsumtionsutvecklingen, bör enligt riksräkenskapsverkets mening beräkningen av tobaksskatteinkomsterna under budgetåret 1954/55 bygga på förutsättningen om en fortgående konsumtionsökning, dock i något långsammare takt än vad som antogs i december 1953. Med utgångspunkt härifrån och med hänsynstagande till den beslutade skatteomläggningen föreslår riksräkenskapsverket, att inkomstiteln tobaksskatt i det slutliga riksstatsförslaget upptas till 660 miljoner kronor.

Rusdrycksmedel av partihandelsbolag och rusdrycksmedel av detaljhandelsbolag. Ifrågavarande titlar ha i statsverkspropositionen uppförts med 12 respektive 35 miljoner kronor. Kontrollstyrelsen har i skrivelse den 12 mars 1954 förordat, att dessa belopp bibehållas. Enligt riksräkenskapsverkets mening saknas anledning att i det slutliga riksstatsförslaget frånga statsverkspropositionens beräkning.

Omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker. Denna titel beräknades i december 1953 av riksräkenskapsverket till 675 miljoner kronor. Med hänsyn till i proposition nr 28 framlagt förslag om höjda skattesatser från och med den 1 april 1954 uppfördes titeln i statsverkspropositionen med 770 miljoner kronor. Vid beräkningen av detta belopp hade även hänsyn tagits till att enligt nämnda proposition den nuvarande brännvinstillverkningskatten skall avvecklas och inräknas i omsättningsskatten. Riksdagen har sedermera fattat beslut i enlighet med propositionen. Kontrollstyrelsen har efter förnyad beräkning föreslagit, att statsverkspropositionens belopp bibehålles. Titeln, som under budgetåret 1952/53 lämnade en inkomst av 623 miljoner kronor, har av riksräkenskapsverket för innevarande budgetår beräknats till 675 miljoner kronor mot i riksdagen upptagna 650 miljoner kronor. Merinkomsten förklaras till ett belopp av ca 15 miljoner kronor av skattehöjningen från den 1 april 1954. Enligt riksräkenskapsverkets mening synes det av kontrollstyrelsen föreslagna beloppet för budgetåret 1954/55 bygga på ett alltför försiktigt antagande om konsumtionens utveckling. Detta skulle gälla i än högre grad, om den i proposition nr 151 föreslagna höjningen av tilldelningen på motböckerna genomföres. Riksräkenskapsverket föreslår, att ifrågavarande titel i det slutliga riksstatsförslaget uppföres med ett belopp av 800 miljoner kronor eller 30 miljoner kronor mera än i statsverkspropositionen.

Omsättnings- och utskänkningsskatt å vin. Inkomsterna under denna titel beräknades i december 1953 av riksräkenskapsverket till 55 miljoner kronor och samma belopp har upptagits i statsverkspropositionen. De i proposition nr 28 föreslagna och av riksdagen sedermera godkända justeringarna av skattesatserna ha beräknats icke komma att nämnvärt påverka titelns nettoinkomster. Kontrollstyrelsen har efter förnyad beräkning upptagit ifrågavarande inkomster till 55 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket föreslår, att titeln i det slutliga riksstatsförslaget uppföres med oförändrat 55 miljoner kronor.

Maltdrycksskatten uppfördes i statsverkspropositionen i anslutning till riksräkenskapsverkets beräkning med 85 miljoner kronor. Kontrollstyrelsen, som i november 1953 uppskattade inkomsterna till 80 miljoner kronor, har efter förnyad beräkning upptagit titeln till 82 miljoner kronor. I proposition nr 154 har föreslagits, att den särskilda skatten på lagrat svagdricka borttages från och med den 1 juli 1954, vilket beräknas medföra ett skattebort-

fall av 1 miljon kronor. Riksräkenskapsverket, som beräknar inkomsterna för innevarande budgetår till 87 miljoner kronor, föreslår, att titeln i det slutliga riksstatsförslaget avseende budgetåret 1954/55 upptages till samma belopp som i statsverkspropositionen eller 85 miljoner kronor.

Skatt å läskedrycker har i statsverkspropositionen upptagits till 40 miljoner kronor. Kontrollstyrelsen, som i november 1953 beräknade titeln till 36 miljoner kronor, har efter förnyad beräkning föreslagit ett belopp av 38 miljoner kronor. Ifrågavarande inkomster ha under år 1953 företett en kraftig stegring och beräknas för innevarande budgetår komma att uppgå till 42 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket föreslår därför, att titeln i det slutliga riksstatsförslaget uppföres med 45 miljoner kronor eller 5 miljoner kronor mera än i statsverkspropositionen.

Statlig nöjesskatt. Denna inkomsttitel har i statsverkspropositionen beräknats till 60 miljoner kronor. Uppbörderna har under de senaste åren visat en fortgående stegring och beräknas för innevarande budgetår komma att uppgå till 57 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket förordar, att det i statsverkspropositionen upptagna beloppet får kvarstå oförändrat.

Skatt å elektrisk kraft har i statsverkspropositionen uppförts med 35 miljoner kronor. Titeln beräknas under innevarande budgetår komma att inbringa 30 miljoner kronor. I enlighet med kontrollstyrelsens förnyade beräkningar förordar riksräkenskapsverket, att titeln i det slutliga riksstatsförslaget upptages till 32 miljoner kronor eller 3 miljoner kronor mindre än i statsverkspropositionen.

För inkomsttiteln *postverket* föreslog riksräkenskapsverket i december 1953 i anslutning till generalpoststyrelsens beräkning ett belopp av 10 miljoner kronor, vilket även upptagits i statsverkspropositionen. I skrivelse den 5 mars 1954 har generalpoststyrelsen avgivit förnyad beräkning av inkomsterna på titeln i fråga. Den nya beräkningen visar i jämförelse med motsvarande kalkyl i oktober 1953 relativt små förskjutningar av postverkets inkomster och utgifter och resulterar liksom då i ett inkomstöverskott på ca 10 miljoner kronor. Generalpoststyrelsen har i anslutning härtill meddelat, att den av styrelsen föreslagna ändringen av vissa postavgifter i postgiörörelsen icke kommer att påverka det nu beräknade överskottet av postverkets rörelse. Riksräkenskapsverket föreslår i anslutning till generalpoststyrelsens beräkning, att i det slutliga riksstatsförslaget som inkomst av postverket uppföres oförändrat 10 miljoner kronor.

Departementschefen.

Som motivering för det i propositionen nr 215 framlagda förslaget angående uttagningsprocenten har departementschefen anfört bl.a. följande:

För *budgetåret 1953/54* är *i n k o m s t e r n a* i riksstaten upptagna till 8 159 miljoner kronor. Uppskattningarna i finansplanen till årets statsverksproposition tydde på att detta belopp skulle komma att stiga med något över 200 miljoner kronor. Enligt riksräkenskapsverkets nya beräkningar skulle ökningen i förhållande till riksstaten bli cirka 50 miljoner kronor lägre än som förutsattes i statsverkspropositionen, d. v. s. drygt 150 miljoner kronor

mer än vad riksstaten utvisar. Inkomsterna å driftbudgeten för budgetåret 1953/54 upptages sålunda nu med sammanlagt (8 159 + 158 =) cirka 8 317 miljoner kronor.

Beträffande utgifterna å driftbudgeten har för budgetåret 1953/54 å riksstaten uppförts ett belopp av 8 188 miljoner kronor. Vid statsverkspropositionens framläggande hade tillkommit utgifter på tilläggsstat med tillhoppa omkring 150 miljoner kronor. De sammanlagda utgifterna redovisades sålunda med ett belopp av (8 188 + 152 =) 8 340 miljoner kronor. Nu föreliggande beräkningar pekar på ytterligare utgiftsökningar med 74 miljoner kronor. Härav hänför sig 57 miljoner kronor till utgifter å tilläggsstat och 17 miljoner kronor till anslagsöverskridanden. Av utgiftsökningarna på tilläggsstat faller cirka 40 miljoner kronor på anslag för finansiering av systerberedskapen. I övrigt avser ökningarna på tilläggsstat huvudsakligen avskrivningar. Anslagsöverskridandena berör till omkring halva beloppet tionde huvudtitelns förslagsanslag till omkostnader i samband med inköp och lagring av fasta bränslen m. m. och beror på förluster i samband med statliga prisgarantier på ved och torv. Återstoden fördelar sig på ett stort antal anslag. Med hänsyn till vad nu anförts kan utgifterna å driftbudgeten för innevarande budgetår beräknas till (8 188 + 152 + 74 =) 8 414 miljoner kronor, d. v. s. 226 miljoner kronor mer än vad riksstaten utvisar.

Här redovisade förändringar på inkomst- och utgiftssidorna av driftbudgeten för löpande budgetår ger till resultat ett formellt budgetunderskott av (8 317 — 8 414 =) 97 miljoner kronor, att jämföras med ett formellt underskott av 29 miljoner kronor enligt riksstaten och ett formellt överskott av 28 miljoner kronor enligt uppskattningarna i årets statsverksproposition. Det nu framräknade underskottet skall emellertid korrigeras med hänsyn till utvecklingen av behållningarna å reservationsanslagen. Att döma av verkställda undersökningar kommer en reservationsökning med 90 miljoner kronor att uppstå för budgetåret 1953/54. Med hänsyn härtill kan utfallet av driftbudgeten för 1953/54 beräknas bli ett underskott av (97 — 90 =) 7 miljoner kronor. Detta belopp ligger helt inom budgetens felmarginal.

Jag övergår här efter till att behandla det statsfinansiella läget för *budgetåret 1954/55*. I statsverkspropositionen upptogs inkomsterna å driftbudgeten med 8 517 miljoner kronor och utgifterna med samma belopp, innebärande formell balans å driftbudgeten. Den föreslagna höjningen av sprit- och tobaksbeskattningen hade därvid inräknats. Med hänsyn till att 60 miljoner kronor av förefintliga behållningar å äldre reservationsanslag förutsattes bli förbrukade under budgetåret 1954/55 förelåg i själva verket ett underskott i driftbudgeten med sistnämnda belopp. Det slutliga riksstatsförslag, som härmed framlägges, erbjuder praktiskt taget samma budgetbalans som enligt statsverkspropositionen. De förskjutningar som kan konstateras på inkomst- och utgiftssidorna i förhållande till det ursprungliga riksstatsförslaget är relativt begränsade och hänför sig främst till bilskatte-medlens specialbudget. Nettoförändringarna gentemot det ursprungliga bud-

getförlaget i statsverkspropositionen innebär i det närmaste parallella förskjutningar av totalbeloppen för inkomsterna respektive utgifterna. På inkomstsidan redovisas nämligen en nettoökning med drygt 81 miljoner kronor till 8 599 miljoner kronor, medan utgiftssidan visar en nettoökning med 86 miljoner kronor till 8 603 miljoner kronor. Detta innebär ett formellt underskott i driftbudgeten för budgetåret 1954/55 med 4 miljoner kronor, d. v. s. i praktiken formell balans. I detta sammanhang vill jag även påpeka, att det under nionde huvudtiteln äskade anslaget till producentbidrag till vissa innehavare av mindre jordbruk efter vad jag inhämtat kommer att belastas med lägre belopp än som beräknats i statsverkspropositionen.

Någon ny undersökning beträffande förbrukningen av äldre reservationsmedel under budgetåret 1954/55 har inte företagits. Reservationsmedelsförbrukningen vid sidan av riksstaten beräknas alltså liksom i statsverkspropositionen till 60 miljoner kronor. Utfallet av driftbudgeten för 1954/55 skulle alltså, inklusive reservationsmedelsförbrukningen, bli ett underskott av 64 miljoner kronor. Det bör emellertid anmärkas, att förändringen i reservationsmedelsbehållningarna för 1953/54, som redan nämnts, nu antagits resultera i en ökning med 90 miljoner kronor, medan i finansplanen räknats med en minskning av 140 miljoner kronor. Detta kan påverka reservationsmedelsförbrukningen under 1954/55 i höjande riktning. Då närmare hållpunkter saknas för en revidering av den i finansplanen lämnade siffran, har emellertid denna här upptagits oförändrad.

Vad i n k o m s t s i d a n närmare beträffar vill jag till en början framhålla, att riksräkenskapsverkets marsberäkning utvisar en nettoökning med 79 miljoner kronor jämfört med statsverkspropositionen. Jag ansluter mig till denna beräkning och förordar, att den godtages såsom utgångspunkt för det slutliga riksstatsförslaget. Härutöver är dock smärre jämkningar nödvändiga beträffande en del inkomstposter såsom en konsekvens av vad som föreslagits i samband med vissa särpropositioner (prop. nr 60, 116, 170, 180 och 198). Efter dylika jämkningar blir nettoökningen av inkomsterna 81 miljoner kronor i förhållande till det ursprungliga budgetförslaget i januari. Härvid är att märka, att automobilskattemedlen uppräknats med 75 miljoner kronor i överensstämmelse med det förslag som framlagts i proposition nr 112. Bortsett från höjningen av bilskatten uppgår slutsumman för inkomsterna å driftbudgeten, på 6 miljoner kronor när, till samma belopp som i statsverkspropositionen. Inom ramen för denna slutsumma förutsattes emellertid intäkterna av indirekta skatter m. m. bli 56 miljoner kronor högre än enligt prognoserna vid årsskiftet, medan inkomstskattetiteln nedräknats med 50 miljoner kronor från 4 350 miljoner kronor till 4 300 miljoner kronor.

De beräkningar av inkomsterna och utgifterna m. m. på inkomstskattetiteln, som leder fram till beloppet 4 300 miljoner kronor, kan med ledning av riksräkenskapsverkets uppgifter sammanfattas på följande sätt. Som jämförelse har därvid medtagits motsvarande beräkning, sådan den nu föreligger, för innevarande budgetår, ävensom de i finansplanen till årets statsverksproposition redovisade uppskattningarna.

	1953/54		1954/55	
	enl. stv. prop. Milj. kr.	ny ber. Milj. kr.	enl. stv. prop. Milj. kr.	ny ber. Milj. kr.
<i>Inkomster:</i>				
Preliminärskatt inkl. fyllnadsbetalningar (ej sjukförsäkringsavgifter).....	6 800	6 770	7 300	7 300
Kvarstående skatt	825	825	700	730
Fastighetsskatt	350	360	290	300
Tillkommande skatt	30	30	35	35
Restantier m. m.	175	175	200	200
Summa inkomster	8 180	8 160	8 525	8 565
<i>Utgifter:</i>				
Kommunalskattemedel	3 720	3 750	3 880	3 910
Överskjutande skatt	435	430	500	500
Restitutioner	50	50	60	60
Omföring av folkpensionsavgifter....	220	222	—	—
Övriga omföringar	35	35	35	35
Summa utgifter	4 460	4 487	4 475	4 505
Inkomster utöver utgifter.....	3 720	3 673	4 050	4 060
Återföring från fonden för reglering av utbetalningarna av kommunalskattemedel	450	450	300	300
Netto	4 170	4 123	4 350	4 360
Härifrån avgår förskott till sjukkassor	—	—	—	75—100
Avrundat		4 100		4 300

En jämförelse med motsvarande uppställning i årets statsverksproposition visar endast obetydliga förändringar i de olika posterna. Den inflytande kvarstående skatten har för budgetåret 1954/55 uppräknats med 30 miljoner kronor i förhållande till uppgifterna i statsverkspropositionen, vilket sammanhänger med att utfallet av 1954 års taxering för aktiebolagen nu antages komma att ligga något högre än vad som tidigare förutsattes. Å andra sidan beräknas utbetalningarna av kommunalskattemedel för budgetåret 1954/55 komma att bli 30 miljoner kronor högre än enligt statsverkspropositionen. Med hänsyn till gjorda antaganden om skatteunderlagets utveckling räknas icke med någon avsättning till fonden för reglering av utbetalningarna av kommunalskattemedel under budgetåret 1954/55. Totalresultatet av riksräkenskapsverkets nya beräkningar blir en nettointäkt under inkomstskatttiteln av 4 360 miljoner kronor mot 4 350 miljoner kronor enligt statsverkspropositionen. Emellertid bör, såsom verket föreslår, i det slutliga riksstatsförslaget hänsyn tas till den omständigheten, att förskotteringen till sjukkassorna i samband med övergången till de nya sjuk- och

yrkesskadeförsäkringarna under första halvåret 1955 torde komma att överstiga de samtidigt inflytande avgifterna och bidragen. Det blir alltså här fråga om en faktisk utbetalning av statsmedel, som på det hela taget inte torde kunna återvinnas, så länge uppborren av arbetsgivarbidrag och försäkringsavgifter släpar efter i förhållande till de löpande ersättningarna från sjukförsäkringarna till de försäkrade. Såsom jag framhöll i finansplanen, hade i det ursprungliga budgetförslaget medelsbehovet för ifrågakvarande förskottering icke uppförts såsom en belastning på inkomstskatttiteln. Jag tog då i stället hänsyn till denna faktor vid bedömningen av det kassamässiga lånemedelsbehovet för statsbudgeten i dess helhet. Riksräkenskapsverket har nu velat markera den sannolikt uppkommande belastningen på inkomstskatttiteln till följd av berörda förskottering till sjukförsäkringarna genom att låta titelns nettoinkomst för budgetåret 1954/55 avrundas nedåt med 60 miljoner kronor till 4 300 miljoner kronor. Jag tillstyrker detta.

I enlighet med vad jag här anfört skulle, som förut nämnts, inkomsterna för budgetåret 1954/55 uppgå till 8 599 miljoner kronor. Det bör understrykas, att detta inkomstbelopp kommer att uppnås endast under de relativt gynnsamma samhällsekonomiska förutsättningar som lagts till grund för uppskattningarna på de skilda punkterna.

Beträffande utgifterna å driftbudgeten för budgetåret 1954/55, vilka i statsverkspropositionen upptagits med 8 517 miljoner kronor, anmälde jag i finansplanen, att bland annat anslagen till vägväsendet upptagits med beräknade belopp i avvaktan på behandlingen av frågan om bilbeskattningen. Sedan numera i proposition nr 112 förslag i denna fråga förelagts riksdagen, har i proposition nr 129 definitiva äskanden gjorts beträffande vägväsendet. Enligt nämnda proposition förutses för upprustning av vägväsendet under sjätte huvudtiteln en utgiftsökning med 60 miljoner kronor i förhållande till de beräknade beloppen. Även beträffande en del under andra huvudtitlar upptagna anslag, som avräknas mot automobilskattemedel, föreligger ökningsar. Den sammanlagda utgiftsökningen i förhållande till statsverkspropositionen beträffande anslag av nu nämnd art uppgår till 63 miljoner kronor. I övrigt redovisas utgiftsökningar utöver statsverkspropositionen med ialles 23 miljoner kronor. Totalt erhålles sålunda en ökning av utgifterna å driftbudgeten för budgetåret 1954/55 med 86 miljoner kronor i jämförelse med summan i statsverkspropositionen, varigenom det slutliga riksstatsförslaget utgiftssida, som redan angivits, kommer att sluta på 8 603 miljoner kronor.

I följande sammanställning redovisas den sedvanliga översikten av inkomster och utgifter å driftbudgeten.¹

Riksstatsförslaget, sådant det nu framlägges i slutligt skick, skiljer sig icke till sin karaktär från det preliminära förslag som lämnades i statsverkspropositionen. Mellan inkomster och utgifter på driftbudgeten råder formell balans. Vid uppgörandet av förslaget har det, såsom jag mera utförligt diskuterade i finansplanen, syntts lämpligt att låta en konjunkturbild med

¹ Se sid 28.

Driftbudgeten

Miljoner kronor

Budgetår	Inkomster	Utgifter	Över- eller underskott	Reservationsmedelsförändring	Över- eller underskott inkl. reservationsmedelsförändringar
1950/51.....	5 821	5 449	¹ + 372	(-175)	+ 372
1951/52.....	7 507	6 423	¹ + 1 084	(+138)	+ 1 084
1952/53.....	7 808	7 647	¹ + 161	(- 21)	+ 161
1953/54 enl. riksstaten....	8 159	8 188	- 29	- 50	- 79
» stv.prop. 1954	8 368	8 340	+ 28	-140	- 112
ny beräkning....	8 317	² 8 414	³ - 97	³ + 90	³ - 7
1954/55 enl. stv. prop....	8 517	8 517	-	- 60	- 60
ny beräkning....	8 599	8 603	- 4	- 60	- 64

de drag som är kännetecknande för dagsläget bilda utgångspunkten. För denna situation, som kan betecknas såsom en balanserad högkonjunktur, har den finanspolitiska målsättningen varit att hålla jämvikt mellan driftbudgetens inkomster och utgifter. Den fortsatta konjunkturutvecklingen kommer självfallet att bli avgörande för budgetutfallet, såväl beträffande drift- som kapitalbudgeten. Blir det nuvarande konjunkturläget i huvudsak bestående under det kommande året, bör driftbudgeten för 1954/55 få ett balanserat utfall, så när som på den extra belastning som kan väntas uppkomma genom utnyttjandet av tidigare reservationsanslag. Härvid förutsättes emellertid, att några mera betydande anslagsäskanden på tilläggsstat icke framkommer. Något utrymme härför inom nuvarande inkomstram föreligger icke.

En sammanställning av de förändringar av inkomsterna och utgifterna å driftbudgeten för nästa budgetår, som i enlighet med vad i det föregående anförts föreligger i förhållande till beräkningarna i statsverkspropositionen, torde såsom *bilaga* få fogas till detta protokoll.

Jag torde härefter få framlägga förslag rörande grunderna för uttagande av preliminär skatt för inkomst under budgetåret 1954/55. Beträffande uttagningsprocenten för ifrågavarande budgetårs *förra* hälft vill jag erinra om att detta procenttal — jämlikt stadgande i 12 § förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt — skall bestämmas till samma tal som gällt för innevarande budgetårs senare hälft, d. v. s. 110. Vad åter angår uttagningsprocenten för nästa budgetårs *senare* hälft vill jag såsom en bakgrund till övervägandena angående detta procenttals lämpliga höjd nämna följande.

Enligt verkställda beräkningar kan en sänkning av uttagningsprocenten från 110 till 100 väntas medföra ett inkomstbortfall av cirka 250 miljoner

¹ Reservationsmedelsförändringar under äldre anslag inräknade.

² Därav riksstat 8 188, tilläggsstater I och II 208 samt överskridanden 18 mkr.

³ Exkl. indragna reservationsmedel.

kronor. Eftersom en sänkning under ett första budgetår endast skulle beröra en tredjedel av preliminärskatteuppbörden och då dessutom den preliminära B-skatten som regel grundas på den senaste debiteringen för slutlig inkomstskatt, skulle skattebortfallet under det första budgetåret belöpa sig till 75 miljoner kronor. Möjligheten att sänka uttagningsprocenten med tio enheter bör ses mot bakgrunden av statsinkomsternas beräknade utveckling vid nuvarande uttagningsprocent av 110. Jag vill då först erinra om att inkomsterna å driftbudgeten för budgetåret 1954/55 enligt föreliggande förslag till riksstat överstiger det beräknade inkomstutfallet för budgetåret 1953/54 med 282 miljoner kronor. Denna stegring beror emellertid till större delen på de höjda skatterna för å ena sidan sprit och tobak och å andra sidan motorfordonstrafiken. Frånräknas inkomstökningen på grund av dessa skattehöjningar, uppgår stegringen av inkomsterna å driftbudgeten från 1953/54 till 1954/55 till 111 miljoner kronor. Beträffande inkomstutvecklingen 1955/56 har riksräkenskapsverket i samråd med nationalbudgetdelegationen under hand företagit vissa uppskattningar. Dessa grundas på antagandet att nuvarande konjunkturläge består och att uttagningsprocenten bibehålles vid 110. Beräkningarna har givit till resultat en total inkomstökning med cirka 125 miljoner kronor i förhållande till budgetåret 1954/55, om man bortser från automobilskattemedlens specialbudget.

Det kassamässiga inkomstutfallet för enstaka budgetår påverkas emellertid av fluktuationer i fråga om uppbörd och utbetalning av kommunalskattemedel, kvarstående och överskjutande skatt samt av fyllnadsbetalningar. Under de närmaste budgetåren kommer inkomstskattetiteln även att beröras av omläggningen av fastighetsbeskattningen. För att vid bedömningen av inkomstutvecklingen på längre sikt eliminera verkningarna av dylika fluktuationer har inom riksräkenskapsverket en uppskattning företagits beträffande de statliga skatter och avgifter som slutligt skall redovisas på inkomstskattetiteln (statlig inkomstskatt, förmögenhetsskatt och folkpensionsavgifter). Ämbetsverket har härvid utgått från antagandet om en årlig treprocentig stegring av den reala nationalinkomsten vid oförändrad prisnivå (för år 1954 3,5 procent enligt nationalbudgeten). Skatteunderlaget har för såväl fysiska personer som aktiebolag antagits undergå en fortgående stegring i överensstämmelse härmed. Uttagningsprocenten för den statliga inkomstskatten för fysiska personer har förutsatts vara oförändrat 110 procent, varjämte den kommunala utdebiteringen antagits oförändrad från och med 1955. Under de angivna förutsättningarna beräknas de skattskyldiga bli påförda följande belopp i miljoner kronor enligt taxeringarna under åren 1955—1959.

		Taxeringsår		
1955	1956	1957	1958	1959
4 300	4 450	4 610	4 820	5 040

Såsom framgår av de redovisade siffrorna, skulle inkomstskattetiteln vid nu rådande samhällsekonomiska framstegstakt för den närmaste femårs-

perioden visa en genomsnittlig stegringstendens med 185 miljoner kronor per år. Härtill får sedan läggas utvecklingen beträffande övriga inkomster å driftbudgeten. För samtliga inkomster å driftbudgeten med undantag av automobilskattemedlen erhålles vid motsvarande samhällsekonomska antaganden en årlig stegringstakt av cirka 300 miljoner kronor. Av vad som förut anförts framgår emellertid, att denna stegring inte kan väntas ge något nämnvärt utslag i budgeten vare sig under budgetåret 1954/55 eller under budgetåret 1955/56. Vidare bör mot nu berörda, så att säga automatiska, inkomstökning ställas den automatiska utgiftsstegring som senast redovisades i statsverkspropositionen. För budgetåren 1955/56—1958/59 har den automatiska utgiftsstegringen beräknats bli av den genomsnittliga storleken 200 miljoner kronor per år. För budgetåret 1955/56 har den automatiska utgiftsökningen av den Nothinska utredningen uppskattats till 275 miljoner kronor. Vid bedömningen av de möjligheter, som kan föreligga att nedpressa denna ökning, bör hållas i minnet, att större delen därav hänför sig till socialhuvudtiteln. Däremot innefattar denna uppskattning icke några automatiska utgiftsökningar beträffande försvaret. Även om alla ansträngningar måste sättas in på att hålla tillbaka utgiftsstegringen, framstår därför en betydande uppgång av utgifterna å driftbudgeten under de närmaste budgetåren såsom ofrånkomlig.

Sammanfattningsvis erbjuder budgetläget under de närmast kommande åren ett synnerligen begränsat utrymme för skattesänkningar. I allra högsta grad gäller detta budgetåren 1954/55 och 1955/56, men även beträffande de omedelbart därefter följande åren framstår marginalen mellan inkomster och utgifter såsom trång. I medvetande härom kan jag inte taga på mitt ansvar att föreslå någon sänkning av uttagningsprocenten för inkomstskatten från och med den 1 januari 1955. En återgång till procenttalet 100 bör ske när de budgetmässiga och samhällsekonomska förhållandena det medger, men jag kan mot bakgrunden av de uppskattningar som redovisats beträffande såväl budgetåret 1954/55 som budgetåret 1955/56 inte finna, att det i dag föreligger någon som helst grund för ett beslut i sådan riktning. Jag har emellertid redan i finansplanen uttalat, att alla möjligheter bör tillvaratas för att i framtiden ernå en förenkling av skattesystemet, vilket av praktiska skäl måste få formen av skattelättnader för löntagare och andra av reformen berörda kategorier. En sådan reform bör enligt min mening gå före en generell minskning av inkomstskatten genom en sänkning av uttagningsprocenten. Det är min förhoppning att de sakkunniga som utreder denna fråga hinner avsluta sitt arbete i sådan tid, att förslag i ärendet kan föreläggas nästa års riksdag.

Det anförda ger vid handen att jag förordar, att uttagningsprocenten för den senare hälften av budgetåret 1954/55 fastställles till oförändrat 110, i vad avser den statliga inkomstskatt för fysiska personer, oskifta dödsbon och familjestiftelser som skall ingå i den preliminära skatten för budgetåret 1954/55. Beträffande den slutliga inkomstskatten på grund av 1954 års taxering vill jag erinra om att denna skatt — jämlikt bestämmelserna

i 12 § förordningen om statlig inkomstskatt — automatiskt utgår efter enahanda procenttal av grundbeloppen som gällt med avseende å motsvarande preliminära skatt för kalenderåret 1953.

I anslutning till vad departementschefen sålunda anfört har Kungl. Maj:t i propositionen nr 215 föreslagit riksdagen att *dels* besluta, att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för hela budgetåret 1954/55 med 110 procent av grundbeloppet, *dels ock* upptaga inkomsterna å driftbudgeten för budgetåret 1954/55 enligt en vid statsrådsprotokollet såsom *Bihang A* fogad specifikation. Denna specifikation överensstämmer med statsverkspropositionens förslag till beräkning av bevillningarna med undantag av att i specifikationen inkomsterna å följande inkomstitlar beräknats sålunda:

Skatt å inkomst och förmögenhet m. m.....	4 300 000 000
Omsättnings- och expeditiönsstämplar m. m.	62 000 000
Fordonsskatt	245 000 000
Bensinskatt	495 000 000
Tullmedel	420 000 000
Varuskatt	200 000 000
Tobaksskatt	660 000 000
Omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker	800 000 000
Skatt å läskedrycker	45 000 000
Skatt å elektrisk kraft	32 000 000

Sammanfattningsvis må anföras, att de sålunda i propositionen nr 215 föreslagna beräkningarna av bevillningarna i förhållande till statsverkspropositionens beräkningar innebär en sammanlagd höjning av 79 miljoner kronor.

Utskottet.

I proposition nr 215 har Kungl. Maj:t föreslagit, att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för hela budgetåret 1954/55 med 110 procent av grundbeloppet. Vidare har Kungl. Maj:t i propositionen avgivit förslag till beräkning av bevillningarna för nämnda budgetår.

I de vid riksdagens början väckta likalydande motionerna I: 214 (av herr Ohlon m. fl.) och II: 279 (av herr Ohlin m. fl.) har yrkats, att uttagningsprocenten vid den statliga inkomstskatten skall sänkas från 110 till 100. Därjämte har i motionerna hemställts om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om *dels* utredning rörande en skattesänkning för inkomsttagargrupper, som genom inflationen fått sitt reella skattetryck särskilt starkt

höjt, och dels en prognos angående de automatiska inkomststegringarna för staten under de närmaste åren att jämföras med undersökningarna rörande de automatiska utgiftsstegringarna i syfte att bereda väg för ytterligare skattesänkningar.

I de nämnda motionerna har understrukits angelägenheten av en skattesänkning för att främja produktiva insatser och ökat sparande. Utrymme för en skattesänkning kunde enligt motionärerna ernås genom anslagsreduktioner, bl. a. beträffande vissa bostadslån, väsentligt överstigande det inkomstbortfall för budgetåret 1954/55, som bleve en följd av uttagningsprocentens sänkning ävensom motionärernas i särskilda motioner framförda förslag om kvarlåtenskapsskattens avskaffande. Det med dessa förslag förenade inkomstbortfallet för budgetåret 1955/56 torde kunna antagas uppvägas av inkomstökning för statsverket utöver stegring av utgifterna, varvid dock mycket stor återhållsamhet i fråga om statliga utgifter måste iakttagas. För de därefter närmast följande budgetåren syntes utrymme finnas för ytterligare skattelättnader, i första hand en sänkning av den statliga inkomstskatten för vissa grupper och sedermera även lättnader i inkomst- och förmögenhetsbeskattningen ävensom ett fullföljande av planerna på fastighetsbeskattningens avskaffande.

Jämväl i de i anledning av proposition nr 215 väckta likalydande motionerna I: 551 (av herr Ewerlöf) och II: 703 (av herr Hjalmarson) har hemställts om en sänkning av uttagningsprocenten till 100. Till stöd för detta yrkande har motionärerna — med understrykande av betydelsen av en skattesänkning ej blott för den enskilde utan även för statsinkomsterna på längre sikt — hänfört sig till ett program för den statliga budgetpolitiken, vilket enligt motionärernas mening bort och borde följas och som såväl för budgetåret 1954/55 som för budgetåret 1955/56 lämnade utrymme för en sänkning av uttagningsprocenten med 10 enheter.

De i propositionen nr 215 framlagda beräkningarna av inkomster och utgifter å driftbudgeten för budgetåret 1954/55 utvisar i förhållande till beräkningarna i statsverkspropositionen på inkomstsidan en nettoökning av ca 81 miljoner kronor och på utgiftssidan en nettoökning av ca 86 miljoner kronor. Enligt de sålunda utförda beräkningarna skulle uppkomma ett underskott å driftbudgeten för budgetåret 1954/55 å ca 4 miljoner kronor bortsett från förbrukning av behållningar å äldre reservationsanslag. I förhållande till det beräknade utfallet för budgetåret 1953/54 innebär inkomststoppbeskattningarna för budgetåret 1954/55 en ökning med ca 282 miljoner kronor, varav dock ca 171 miljoner kronor faller på skattehöjningarna å sprit och tobak samt å motorfordonstrafiken. Frånsett dessa skattehöjningar beräknas alltså inkomstökningen uppgå till ca 111 miljoner kronor. För budgetåret 1955/56 har — under förutsättning att det nuvarande konjunkturläget består och att uttagningsprocenten blir oförändrad — i propositionen räknats med en inkomstökning i förhållande till budgetåret 1954/55 av storleksordningen 125 miljoner kronor frånsett inkomsterna å automobilskatte-

medlens specialbudget. Mot sistnämnda inkomstökning måste emellertid ställas sannolikt vida större utgiftsökningar av automatisk karaktär. De senare har nämligen vid särskild utredning uppskattats till 275 miljoner kronor för budgetåret 1955/56.

Utskottet vill för sin del understryka, att man bör tillvarataga de möjligheter som kan föreligga för en skattesänkning. Denna får likväl ej vinnas genom en faktisk underbalansering av budgeten. Inom utskottet råder principiell enighet om att en balanserad statsbudget i nuvarande konjunktur är en nödvändig beståndsdel i den ekonomiska politiken. Såsom framgår av det riksstatsförslag, som nu underställts riksdagen, kommer de för nästa budgetår beslutade statsutgifterna att taga i anspråk de inkomster, som med hittills tillämpade skattesatser är att påräkna. Utrymme för en sänkning av den statliga inkomstskattens uttagningsprocent saknas därför under nästföljande budgetår. I enlighet härmed kan utskottet icke tillstyrka de motionsvis framförda yrkandena om en sänkning av nuvarande procenttal. Utskottet tillstyrker således att skatteprocenten i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag bestämmas till 110 för hela budgetåret 1954/55.

Vad beträffar möjligheten att i framtiden åstadkomma en skattesänkning beror denna givetvis av statsutgifternas och statsinkomsternas fortsatta utveckling. De önskemål om prognoser beträffande den statsfinansiella utvecklingen, vilka framförts i de förut berörda motionerna I: 214 och II: 279, torde så långt det nu är möjligt ha tillgodosetts genom de uppgifter som lämnats i proposition nr 215. Mot bakgrunden av däri utförda beräkningar rörande inkomstutvecklingen och det material som föreligger för bedömning av den automatiska utgiftsutvecklingen synes utrymmet för en skattesänkning bliva synnerligen knappt för de närmaste åren. Enligt vad departementschefen anfört torde dock en viss inkomstökning vid bibehållet konjunkturläge kunna påräknas efter några år. I vad mån en skatteminskning härigenom skall bli möjlig avhänger dels av då rådande konjunkturläge och dels av statsutgifternas storlek. Utskottet vill med hänsyn härtill för sin del betona önskvärdheten av att största möjliga återhållsamhet med nya statsutgifter iakttages under de kommande åren.

Givetvis skulle förutsättningen för en skattesänkning förstärkas, om redan beslutade statsutgifter kunde undergå minskning. Åtskilliga utredningar har skett i denna fråga. Svårigheterna att vinna tillräcklig enighet om de utgifter, som skulle kunna sänkas, har emellertid lett till att framförda besparingsförslag endast i begränsad omfattning kunnat genomföras. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att i de till statsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 320 och II: 416 vid innevarande års riksdag hemställts, att en utredning under medverkan av representanter för de politiska partierna måtte tillsättas för översyn av statsutgifterna i syfte att åstadkomma förenklingar och besparingar, ägnade att främja lättnader i den statliga beskattningen. Då dessa motioner, vilkas behandling uppskjutits till höstsessionen, fortfarande är beroende av riksdagens prövning har utskottet icke ansett sig kunna ingå på denna fråga.

Utskottet vill tillika erinra om följande. Omläggningen av statsbeskattningen år 1952 innebar för det helt övervägande antalet inkomsttagare en skattesänkning. För vissa skattskyldiga i de lägsta inkomstskikten medförde omläggningen emellertid en viss höjning av den statliga inkomstskatten. Såsom redovisats i proposition nr 133/1953 har inom finansdepartementet verkställts undersökningar i syfte att åstadkomma en lösning, varigenom jämväl dessa skattskyldiga skulle få en skattelättnad. Av de undersökta möjligheterna befanns icke någon innebära en ur olika synpunkter godtagbar lösning. Departementschefen anmälde emellertid att frågan skulle ytterligare undersökas. Enligt vad utskottet under hand inhämtat pågår för närvarande sådana undersökningar, vilka alltså avser bl. a. sådana inkomsttagare som åsyftas i motionerna I: 214 och II: 279. Med hänsyn till vad nu anförts och då utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t även i övrigt noga prövar förefintliga möjligheter till sänkning av de statliga skatterna, finner utskottet behov icke föreligga att förorda skrivelse från riksdagens sida med begäran om den i nämnda motioner avsedda utredningen.

Den nya beräkningen av bevillningarna utvisar i förhållande till beräkningen i statsverkspropositionen en nettoökning med 79 miljoner kronor. Därvid har inkomsten av skatt å inkomst och förmögenhet m. m. upptagits med 4 300 miljoner kronor vid oförändrad skatteprocent, vilket innebär en nedjustering med 50 miljoner kronor i förhållande till de tidigare beräkningarna. I motionen I: 32 (av herr Ola Persson m. fl.) har yrkats en höjning av den statliga inkomstskatten för svenska aktiebolag m. fl. från 40 till 50 procent av den beskattningsbara inkomsten. Utskottet finner sig icke kunna tillstyrka detta motionsyrkande utan förordar att inkomsten å ifrågavarande inkomsttitel beräknas till det i propositionen nr 215 föreslagna beloppet.

Vad avser inkomstberäkningarna i övrigt föreligger till behandling ett flertal motioner rörande kvarlåtenskapsskatten. Sålunda yrkas i de likalydande motionerna I: 215 (av herr Ohlon m. fl.) och II: 280 (av herr Ohlin m. fl.) samt i de likalydande motionerna I: 332 (av herr Ewerlöf m. fl.) och II: 281 (av herr Hjalmarson m. fl.) att kvarlåtenskapsskatten skall avskaffas med utgången av innevarande budgetår; i de båda förstnämnda motionerna yrkas därjämte utredning om en moderat höjning av arvslotsbeskattningen. I de likalydande motionerna I: 30 (av herr Gustaf Elofsson m. fl.) samt II: 44 (av herrar Johansson i Norrfors och Persson i Norrby) hemställs om skrivelse med begäran om utredning och förslag angående avskaffande av kvarlåtenskapsskatten och eventuellt, om så bedömes nödvändigt som kompensation, en skärpning av arvsskatten å större förmögenheter. De här redovisade yrkandena överensstämmer i huvudsak med yrkanden, som motionsvis framförts vid såväl 1952 som 1953 års riksdagar och icke föranlett någon riksdagens åtgärd. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 57 erinrade 1953 års bevillningsutskott om den höjning från och med den 1 januari 1953 av skattepliktsgränsen vid kvarlåtenskapsbeskatt-

ningen från 30 000 kronor till 50 000 kronor och den därmed sammanhängande justeringen av skatteskalen, som genomfördes vid 1952 års riksdag, samt uttalade att förutsättningarna för kvarlåtenskapsbeskattningen icke undergått sådana förändringar, som kunde motivera ett annat ställningstagande än som intogs av 1952 års riksdag.

Vad 1953 års bevillningsutskott sålunda anfört synes alltjämt äga giltighet. I enlighet härmed kan utskottet icke tillstyrka bifall till de föreliggande motionerna rörande kvarlåtenskapsbeskattningen och därmed sammanhängande spörsmål. Inkomsten å titeln arvslottsskatt, gåvoskatt och kvarlåtenskapsskatt beräknar utskottet i överensstämmelse med den i proposition nr 215 gjorda beräkningen.

I övrigt föranleder de av departementschefen i nämnda proposition gjorda inkomstberäkningarna ej särskilt yttrande från utskottets sida.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte — i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition nr 215 framlagda förslag angående skatteprocenten samt med avslag å de likalydande motionerna I: 214 av herr Ohlon m. fl. och II: 279 av herr Ohlin m. fl., såvitt avser skatteprocenten, ävensom de likalydande motionerna I: 551 av herr Ewerlöf och II: 703 av herr Hjalmarson — besluta, att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för hela budgetåret 1954/55 med 110 procent av grundbeloppet;

B) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 214 av herr Ohlon m. fl. och II: 279 av herr Ohlin m. fl., i vad de ej behandlats under A),

2) de likalydande motionerna I: 215 av herr Ohlon m. fl. och II: 280 av herr Ohlin m. fl., såvitt avser avskaffande av kvarlåtenskapsskatten, samt de likalydande motionerna I: 332 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 281 av herr Hjalmarson m. fl.,

3) de likalydande motionerna I: 215 av herr Ohlon m. fl. och II: 280 av herr Ohlin m. fl., i vad de ej behandlats under B 2),

4) de likalydande motionerna I: 30 av herr Gustaf Elofs-son m. fl. samt II: 44 av herrar Johansson i Norrfors och Persson i Norrby, ävensom

5) motionen I: 32 av herr Ola Persson m. fl., icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

C) att bevillningarna för budgetåret 1954/55 måtte beräknas sålunda:

	Kronor	Kronor
Skatt å inkomst, förmögenhet och rörelse:		
Skatt å inkomst och förmögenhet m. m.	4 300 000 000	
Kupongskatt	6 000 000	
Utskiftningskatt och ersättningskatt	1 000 000	
Skogsvårdsavgifter	7 800 000	
Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter	650 000	
Arvslottsskatt, gåvoskatt och kvarlåtenskaps- skatt	70 000 000	
Lotterivinstskatt	45 000 000	
Omsättnings- och expeditionsstämplar m. m.	62 000 000	4 492 450 000
Automobilskattemedel:		
Fordonsskatt	245 000 000	
Bensinskatt	495 000 000	740 000 000
Tullar och acciser:		
Tullmedel	420 000 000	
Varuskatt	200 000 000	
Införselavgift och accis å fettvaror m. m. . .	53 000 000	
Skatt å kaffe	17 000 000	
Tobaksskatt	660 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av partihandels- bolag	12 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av detaljhan- delsbolag	35 000 000	
Omsättnings- och utskänkningskatt å sprit- drycker	800 000 000	
Omsättnings- och utskänkningskatt å vin ..	55 000 000	
Maltdrycksskatt	85 000 000	
Skatt å läskedrycker	45 000 000	
Statlig nöjesskatt	60 000 000	
Skatt å elektrisk kraft	32 000 000	2 474 000 000
Postverket (överskott)		10 000 000

Stockholm den 18 maj 1954.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Sjödahl, Heüman, Spetz, Franzon*, Ve-
lander, Söderquist, Niklasson*, Einar Eriksson, Damström och Werner; samt
från a n d r a kammaren: herrar Olsson i Gävle, Kristensson i Osby,
Orgård, Sjölin, Jonsson i Skedsbygd*, Kärrlander, Wiklund*, Henriksson,
Anderson i Sundsvall och Nilsson i Svalöv.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer:

I) av herrar *Velander* och *Nilsson* i Svalöv, vilka ansett, att utskottet i punkterna A), B 2) och C) bort hemställa:

»A) att riksdagen — med förklarande att Kungl. Maj:ts i proposition nr 215 framlagda förslag angående skatteprocenten icke kunnat av riksdagen oförändrat antagas samt med bifall till de likalydande motionerna I: 551 av herr *Ewerlöf* och II: 703 av herr *Hjalmarson* — måtte, under uttalande av att en statlig budgetpolitik enligt i motionerna angivna riktlinjer bort och bör föras, besluta, att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för förra hälften av budgetåret 1954/55 med 110 procent av grundbeloppet och för senare hälften av samma budgetår med 100 procent av grundbeloppet,

samt att de likalydande motionerna I: 214 av herr *Ohlon* m. fl. och II: 279 av herr *Ohlin* m. fl., såvitt avser skatteprocenten, måtte anses besvarade genom vad utskottet ovan hemställt;

B 2) att riksdagen måtte, med bifall till de likalydande motionerna I: 332 av herr *Ewerlöf* m. fl. och II: 281 av herr *Hjalmarson* m. fl. samt i anledning av de likalydande motionerna I: 215 av herr *Ohlon* m. fl. och II: 280 av herr *Ohlin* m. fl., såvitt avser avskaffande av kvarlåtenskapsskatten, antaga följande

Förslag

till

förordning om upphävande av förordningen den 26 juli 1947 (nr 581) om kvarlåtenskapsskatt.

Häri genom förordnas, att förordningen den 26 juli 1947 om kvarlåtenskapsskatt (nr 581) skall upphöra att gälla med utgången av juni månad 1954.

C) att bevillningarna för budgetåret 1954/55 måtte beräknas sålunda:

	Kronor	Kronor
Skatt å inkomst, förmögenhet och rörelse:		
Skatt å inkomst och förmögenhet m. m.	4 225 000 000	

	Kronor	Kronor
Kupongskatt	6 000 000	
Utskiftningsskatt och ersättningskatt	1 000 000	
Skogsvårdsavgifter	7 800 000	
Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter	650 000	
Arvslottsskatt, gåvoskatt och kvarlåtenskapsskatt	52 000 000	
Lotterivinstskatt	45 000 000	
Omsättnings- och expeditionsstämplor m. m.	62 000 000	4 399 450 000

Automobilskattemedel: — — — (= utskottet s. 36 rad 13 uppifrån — rad 10 nedifrån) — — — 10 000 000»

II) av herrar *Werner, Niklasson* och *Jonsson* i Skedsbygd, vilka ansett, dels att utskottets yttrande bort erhålla följande lydelse:

»I proposition — — — (= utskottet s. 31 rad 11 nedifrån — s. 34 rad 16 uppifrån) — — — avsedda utredningen.

I anledning av vad departementschefen i propositionen nr 215 anfört därom, att alla möjligheter bör tillvaratagas för att i framtiden ernå en förenkling av skattesystemet, vilket av praktiska skäl måste få formen av skattelättnader för löntagare och andra av reformen berörda kategorier, vill utskottet uttala sin anslutning till syftemålet att i görligaste mån söka uppnå förenklingar i skattesystemet, samtidigt som strävandena inriktas på att söka förverkliga sådana lättnader i beskattningen som i första rummet möjliggör en återgång till en uttagningsprocent av 100. Utskottet förutsätter dock härvid, vilket ock torde ha varit departementschefens avsikt, att utformningen av det nya systemet icke till sina verkningar favoriserar någon viss grupp av skattskyldiga eller rubbar principen om de skattskyldigas lika behandling i beskattningshänseende.

Den nya — — — (= utskottet s. 34 rad 17 uppifrån — rad 5 nedifrån) — — — större förmögenheter. I anledning av de angivna motionerna vill utskottet framhålla att kvarlåtenskapsskatten allt ifrån dess införande varit föremål för mycket starka invändningar. Den kritik som sålunda riktats mot denna beskattningsform har alltefter erfarenheterna vunnit i styrka. Tillsammans med den årliga progressiva förmögenhetsbeskattningen och den under lång tid gällande arvslottsbeskattningen utövar kvarlåtenskapsskatten såsom pålägg till dessa förutnämnda skatter ofta en i vissa lägen framträdande konfiskatorisk och destruktiv verkan. Särskilt är detta förhållandet inom familjeföretag där, förutom de svårigheter som är förenade med ett ledarskifte, även följer verkningarna av att företaget genom kvarlåtenskapsskatten ofta till alltför stor del berövas det

produktionskapital som är nödvändigt för nyetablering, rationalisering och en ostörd kontinuerlig drift. Härtill kan läggas skattens uppenbart orättvisa verkningar inom familjer med många barn, där arvsförmögenheten ofta är resultatet av familjemedlemmarnas gemensamma insatser och arbete. Särskilt är detta ej sällan förhållandet inom de jordbrukarfamiljer som i större eller mindre grad drabbas av skatten. Särskilt otillfredsställande i förhållande till principen om jämlikhet i beskattningen är att kvarlåtenskapsskatten först avräknas dödsboets odelade förmögenhetsmassa, varigenom de arvsberättigade inom flerbarnsfamiljerna drabbas av en långt hårdare beskattning än som är förhållandet inom familjer med få barn.

Allt tydligare framträder numera kvarlåtenskapsskattens minskade betydelse ur budgetär synpunkt. Vid skattens införande år 1947 beräknades kvarlåtenskapsskatten inbringa ett årligt belopp av ca 40 miljoner kronor; för budgetåret 1954/55 kan beräknas att beloppet nedgår till omkring 18 miljoner kronor. Tydligt är att detta belopp icke kompenserar de obestridliga nackdelar i produktionshämmande hänseende som skattens uttagande innebär.

Det anförda ger otvivelaktigt ett starkt stöd åt den uppfattningen att landet skulle vinna på kvarlåtenskapsskattens omedelbara avskaffande. Utan att eftersätta kravet på att detta slutmål snarast möjligt förverkligas torde det dock vara välbetänkt att låta frågan om sättet för själva avvecklingen föregås av en skyndsam utredning. Huruvida inkomstbortfallet bör kompenseras eller om behov härav ens föreligger exempelvis genom någon mindre höjning av arvslottsskatten på vissa förmögenheter, torde bli utredningens uppgift att utreda. Det bör dock framhållas, att genom de starkt stegrade taxeringsvärdena och penningvärdets fall arvslottsskatten redan undergått en stark stegring.

Med hänvisning till det nu sagda och till vad som anförts i de likalydande motionerna I: 30 och II: 44 förordar utskottet skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om skyndsam utredning samt förslag angående avskaffande av kvarlåtenskapsskatten.

I övrigt — — — (= utskottet s. 35 rad 12 — rad 13 uppifrån) — — — utskottets sida.»

dels ock att utskottets hemställan i punkten B 4 bort erhålla följande lydelse:

»B 4) att riksdagen måtte, i anledning av de likalydande motionerna I: 30 av herr Gustaf Elofsson m. fl. samt II: 44 av herrar Johansson i Norrfors och Persson i Norrby, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa skyndsam utredning angående avveckling av kvarlåtenskapsskatten samt för riksdagen framlägga förslag om dess avskaffande.»

III) av herrar *Spetz, Söderquist, Kristensson* i Osby, *Sjölin* och *Anderson* i Sundsvall, vilka anfört följande:

»I proposition nr 215 har Kungl. Maj:t föreslagit, att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för hela budgetåret 1954/55 med 110 procent av grundbeloppet. Vidare har Kungl. Maj:t i propositionen avgivit förslag till beräkning av bevillningarna för nämnda budgetår.

I de vid riksdagens början väckta likalydande motionerna I: 214 (av herr *Ohlon* m. fl.) och II: 279 (av herr *Ohlin* m. fl.) har yrkats, att uttagningsprocenten vid den statliga inkomstskatten skall sänkas från 110 till 100. Därjämte har i motionerna hemställts om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om dels utredning rörande en skattesänkning för inkomsttagargrupper, som genom inflationen fått sitt reella skattetryck särskilt starkt höjt, och dels en prognos angående de automatiska inkomststegringarna för staten under de närmaste åren att jämföras med undersökningarna rörande de automatiska utgiftsstegringarna i syfte att bereda väg för en fortsatt skattesänkning även omfattande övriga i motionerna berörda skattereformer.

Det torde råda allmän enighet om att det nuvarande skattetrycket är mycket hårt och att det bör vara en angelägen uppgift för statsmakterna att eftersträva en sänkt skattenivå. Särskilt bör beaktas, att skatterna nu är så höga, att det enskilda sparandet hämmas. Det är vår övertygelse, att en reduktion av det direkta skattetrycket i och för sig har en stimulerande effekt på sparande och arbetsvilja samt därigenom även på framstegstakten i samhällsekonomin och skatteunderlagets tillväxt. På något längre sikt är det därför ett oriktigt, statiskt betraktelsesätt att vid bedömandet av de statsfinansiella möjligheterna att genomföra en skattesänkning endast ta hänsyn till det omedelbara inkomstbortfall, som därigenom skulle uppkomma för statsverket. Även de positiva långtidsverkningarna bör tagas med i blickfältet.

Det bör vidare uppmärksammas, att det reella skattetrycket till följd av inflationen avsevärt stegrats. Även efter den år 1952 beslutade skattereformen ligger det reella skattetrycket för det stora flertalet inkomsttagare icke oväsentligt över till och med den skattenivå som avsågs med 1947 års skattebeslut. I hög grad anmärkningsvärt och beklagligt är att skattetrycket särskilt skärpts för vissa lägre inkomsttagargrupper. Utvecklingen har utförligt redovisats i motionerna. Vi hänvisar till de i motionerna intagna tabellerna.

I de berörda motionerna har en förut icke beaktad men väsentlig synpunkt anförts i skattesänkingsfrågan. Vid bedömandet av de mera långsiktiga möjligheterna att erhålla en sänkt skattenivå bör man även beakta den framstegstakt, som med bevarade lugna konjunkturer råder inom samhällsekonomin, och dess utslag i en år från år stegrad allmän inkomstnivå med därav följande ökade skatteintäkter för statsverket. Statsbudgeten har med andra ord icke endast automatiska utgiftsstegringar, utan även dess

inkomstsida företer ökning av automatisk natur. Med hänvisning till denna 'inkomstautomatik' jämte möjliga anslagsreduktioner skisseras i motionerna ett samlat skattesänkingsprogram, varvid en sänkning av uttagningsprocenten jämte en skattereduktion för de lägre inkomsttagargrupper, som fått sin inkomstskatt särskilt starkt höjd genom inflationen, skulle tagas som ett första steg. Återstående angelägna skattereformer skulle genomföras i den takt ökade statsinkomster jämte möjliga besparingar skapade möjlighet härför.

Det synes oss viktigt, att man vid behandlingen av skatteproblemet icke förbiser dessa synpunkter. De beräkningar, som utförts efter motionernas framlämnande och vars resultat översiktligt redovisas i propositionen nr 215, visar en lägre årlig inkomstökning än den i motionerna skisserade prognosen. Alla sådana beräkningar måste vara ungefärliga och behäftade med icke oväsentliga felmarginaler men utgör likväl tillsammans med beräkningar rörande utgifterna den enda vägledningen för en planläggning av den framtida skattepolitiken. För erhållande av mera noggranna siffror har motionärerna föreslagit, att en prognos genom Kungl. Maj:ts försorg skulle göras rörande de närmaste årens automatiska inkomststegringar att ställas vid sidan av de förut utförda beräkningarna rörande de automatiska utgiftstegringarna. Den differens mellan de båda uppskattningarna, som redovisas för de närmaste budgetåren, är inte oväsentlig. Men även om den lägre siffran skulle komma verkligheten närmare, så synes likväl utrymme finnas att företaga en skattesänkning.

Den översiktliga beräkning, som redovisas i propositionen, är enligt vår mening icke helt tillfredsställande. Den borde åtföljts av en närmare redovisning av hur beräkningarna utförts. En mera inträngande utredning än den som redovisats bör det vara möjligt att utföra, och en sådan är lika motiverad som den förut utförda utredningen rörande de automatiska utgiftsökningarna. Vi hemställer därför om bifall till det av motionärerna framförda yrkandet om skrivelse till Kungl. Maj:t om en prognos rörande de närmaste budgetårens automatiska inkomststegringar för statsverket.

En sänkning av uttagningsprocenten från 110 till 100 medför för budgetåret 1954/55 ett skattebortfall om högst 75 miljoner kronor.

Vad gäller utrymmet i statsbudgeten för en sådan sänkning av uttagningsprocenten, vill vi erinra om att från vår meningsriktning framställtts förslag om sådana omläggningar och reduktioner av vissa anslag, att en minskning skulle åstadkommas av driftbudgetens utgifter med inmot 200 miljoner kronor. Huvuddelen — ca 160 miljoner kronor — av ovannämnda reduktion skulle ha åstadkommits genom en minskning av avskrivningarna å statliga lån till bostadsbyggande. (Vi hänvisar till reservation nr 1 i statsutskottets utlåtande nr 123.) Detta förslag har av riksdagen avslagits. Med hänsyn till att den av riksdagsmajoriteten beslutade ordningen för ifrågasvarande avskrivningar innebär en överavskrivning, föreligger enligt vår mening ur statsfinansiella synpunkter icke hinder för att sänka uttagningsprocenten till 100. Vi tillstyrker därför även motionernas yrkande på denna

punkt. I fråga om uttagningsprocenten sammanfaller detta yrkande med det i de likalydande motionerna I: 551 (av herr Ewerlöf) och II: 703 (av herr Hjalmarson) framställda förslaget.

Inkomsten å titeln skatt å inkomst och förmögenhet bör för budgetåret 1954/55 i enlighet med vad här yrkats upptagas med ett med 75 milj. kr. reducerat belopp eller 4 225 milj. kr.

Även i fråga om budgetåret 1955/56, då skattebortfallet genom en sänkning av uttagningsprocenten enligt uppgifter i propositionen kan beräknas till ytterligare högst 175 milj. kr., blir det möjligt att åstadkomma härför erforderligt utrymme i budgeten. De väntade automatiska utgiftsökningarna uppväges av dels den beräknade inkomstökningen och dels möjliga begränsningar av driftbudgetens medelsbehov.

Såsom ovan framhållits, har inflationen särskilt starkt ökat det reella skattetrycket för de lägre inkomsttagargrupperna. I de likalydande motionerna I: 214 och II: 279 har med hänvisning härtill yrkats, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en utredning rörande en speciell framtida skattesänkning för berörda lägre inkomsttagargrupper. Vi finner denna sak synnerligen angelägen och tillstyrker därför motionernas yrkande härom.

Vad avser inkomstberäkningarna i övrigt föreligger till behandling ett flertal motioner rörande kvarlåtenskapsskatten. Sålunda yrkas i de likalydande motionerna I: 215 (av herr Ohlon m. fl.) och II: 280 (av herr Ohlin m. fl.) samt i de likalydande motionerna I: 332 (av herr Ewerlöf m. fl.) och II: 281 (av herr Hjalmarson m. fl.) att kvarlåtenskapsskatten skall avskaffas med utgången av innevarande budgetår; i de båda förstnämnda motionerna yrkas därjämte utredning om en moderat höjning av arvslottsbekattningen. I de likalydande motionerna I: 30 (av herr Gustaf Elofsson m. fl.) samt II: 44 (av herrar Johansson i Norrfors och Persson i Norrby) hemställs om skrivelse med begäran om utredning och förslag angående avskaffande av kvarlåtenskapsskatten och eventuellt, om så bedömes nödvändigt som kompensation, en skärpning av arvsskatten å större förmögenheter.

Såsom tidigare utvecklats, då frågan om kvarlåtenskapsskatten behandlats i riksdagen, talar starka principiella skäl mot denna form av beskattning. Den bör därför avvecklas utan dröjsmål. En viss kompensation kan statskassan erhålla genom en uppjustering av skattesatserna vid arvslottsbekattningen. Denna avvägning bör skyndsamt utredas, så att beslut om densamma kan fattas under höstsessionen. Minskningen i statsinkomsterna genom kvarlåtenskapsskattens avskaffande bör då kunna begränsas till ca 15 milj. kr. Av det anförda framgår, att vi tillstyrker bifall till de likalydande motionerna I: 215 och II: 280. Med detta yrkande är även de likalydande motionerna I: 332 och II: 281, i vilka yrkas att kvarlåtenskapsskatten avskaffas med utgången av innevarande budgetår utan kompenserande höjning av arvslottsbekattningen, samt de likalydande motionerna I: 30 och II: 44, i vilka hemställs om utredning och förslag angående kvar-

låtenskapsskattens avskaffande jämte eventuell skärpning av arvsskatten å större förmögenheter, besvarade. Titeln 'arvslottsskatt, gåvoskatt och kvarlåtenskapsskatt' bör i enlighet med det ovan anförda förändras till 'arvslottsskatt och gåvoskatt' och för nästa budgetår upptas med 55 milj. kr.

Under åberopande av vad sålunda anförts får vi hemställa,

A) att riksdagen måtte — i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition nr 215 framlagda förslag angående skatteprocenten samt med bifall till de likalydande motionerna I: 214 av herr Ohlon m. fl och II: 279 av herr Ohlin m. fl. ävensom de likalydande motionerna I: 551 av herr Ewerlöf och II: 703 av herr Hjalmarson, såvitt avser skatteprocenten — besluta, att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för förra hälften av budgetåret 1954/55 med 110 procent av grundbeloppet och för senare hälften av samma budgetår med 100 procent av grundbeloppet,

samt att de likalydande motionerna I: 551 av herr Ewerlöf och II: 703 av herr Hjalmarson måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd;

B) 1) att riksdagen måtte med bifall till de likalydande motionerna I: 214 av herr Ohlon m. fl. och II: 279 av herr Ohlin m. fl. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa *dels* om utredning och förslag rörande en speciell framtida skattesänkning för inkomsttagargrupper, som genom inflationen fått sitt reella skattetryck särskilt starkt höjt, *dels* om en prognos rörande de närmaste budgetårens automatiska inkomststegringar i syfte att bereda väg för en fortsatt skattesänkningsspolitik, som även omfattar övriga i motionerna berörda skattereformer;

2) att riksdagen måtte med bifall till de likalydande motionerna I: 332 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 281 av herr Hjalmarson m. fl. samt de likalydande motionerna I: 215 av herr Ohlon m. fl. och II: 280 av herr Ohlin m. fl., sistnämnda motioner i vad de avser upphävande av förordningen om kvarlåtenskapsskatt, antaga följande

Förslag

till

förordning om upphävande av förordningen den 26 juli 1947 (nr 581) om kvarlåtenskapsskatt.

Härigenom förordnas, att förordningen den 26 juli 1947 om kvarlåtenskapsskatt (nr 581) skall upphöra att gälla med utgången av juni månad 1954.

3) att riksdagen måtte med bifall till de likalydande motionerna I: 215 av herr Ohlon m. fl. och II: 280 av herr Ohlin m. fl., i vad motionerna avser utredning om en moderat höjning av arvslottsbekattningen, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om sådan utredning samt om framläggande för innevarande riksdags höstsession av de förslag utredningen kan föranleda;

4) att de likalydande motionerna I: 30 av herr Gustaf Elofsson m. fl. samt II: 44 av herrar Johansson i Norrfors och Persson i Norrby måtte, i den mån de icke kan anses besvarade med vad hemställtts ovan under B 3), av riksdagen lämnas utan åtgärd;

5) att motionen I: 32 av herr Ola Persson m. fl. icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

C) att bevilningarna för budgetåret 1954/55 måtte beräknas sålunda:

	Kronor	Kronor
Skatt å inkomst, förmögenhet och rörelse:		
Skatt å inkomst och förmögenhet m. m.	4 225 000 000	
Kupongskatt	6 000 000	
Utskiftningsskattochersättnings- skatt	1 000 000	
Skogsvårdsavgifter	7 800 000	
Bevilningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter	650 000	
Arvslottsskatt och gåvoskatt ..	55 000 000	
Lotterivinstskatt.....	45 000 000	
Omsättnings- och expediti- stämplor m. m.	62 000 000	4 402 450 000

Automobilskattemedel: — — — (= utskottet s. 36 rad 13
uppifrån — rad 10 nedifrån) — — — 10 000 000»

IV) av herr *Einar Eriksson*.